

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ
AGRONOMICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BRNO 2015

VERONIKA FIKESOVÁ

Mendelova univerzita v Brně

Agronomická fakulta

Ústav chovu a šlechtění zvířat

Mendelova
univerzita
v Brně

Vývoj a současná situace soutěží všestrannosti u koní v České republice

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Ing. Eva Sobotková, Ph.D.

Vypracovala:

Veronika Fikesová

Brno 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „**Vývoj a současná situace soutěží všestrannosti u koní v České republice**“ vypracovala samostatně a použila jsem pouze prameny, které cituji a uvádím v seznamu literatury

Bakalářská práce je školním dílem, které může být použito ke komerčním účelům pouze se souhlasem vedoucího bakalářské práce a děkana Agronomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně.

V Brně dne:

Podpis

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce, Ing. Evě Sobotkové, Ph.D. za odborné vedení, poskytnuté informace a pomoc při získávání podkladů k bakalářské práci.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům, kteří mě podporovali během celého studia.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá historickým vývojem a současnou podobou soutěží všestrannosti. Řeší se v ní současná situace této jezdecké disciplíny v České republice. V práci jsou zmíněni naši nejvýznamnější jezdci a koně, kteří jsou budoucností dalšího rozvoje této disciplíny u nás. Dále se zde mluví o nejvýznamnějších českých a světových závodistiích, o současném znění pravidel všestrannosti, výběru vhodných plemen a o důležitých chovech na našem území.

V závěru práce je porovnání situace v České republice za posledních deset let, kde se srovnávají počty sportovních koní, startujících v soutěžích všestrannosti a postupná změna jejich plemenného zastoupení.

Klíčová slova: koně, všestrannost, plemena sportovních koní

ABSTRACT

Bachelor work describes historical development and current form of eventing competitions. The work deals about current situation of this equestrian discipline in the Czech republic. In the work are referred our most important riders and horses, who are the future of the further development in our area.

At the conclusion of the work is to compare the situation in the Czech republic for the past ten years, where we compare the numbers of sport horses, the starters in the competitions of eventing, and the gradual change in their representation of the breeding.

Key words: horses, eventing, sports breeds horses

OBSAH:

1 ÚVOD	1
2 CÍL PRÁCE	2
3 LITERÁLNÍ PŘEHLED	3
3.1 Vývoj a počátky soutěží všestrannosti	3
3.1.1 Armáda a vojenské využívání koní	3
3.1.2 Vývoj soutěží všestrannosti	3
3.1.3 Všestrannost jako olympijský sport	4
3.1.4 Naše nejvýznamnější osobnosti v soutěžích všestrannosti	5
3.1.5 Nejvýznamnější závodiště soutěží všestrannosti	6
3.1.5.1 Závodiště soutěží všestrannosti v České republice	6
3.1.5.2 Závodiště soutěží všestrannosti ve světě	7
3.2 Dnešní podoba všestrannosti	7
3.2.1 Jednotlivé disciplíny soutěží všestrannosti a jejich pravidla	9
3.2.1.1 Drezurní zkouška	9
3.2.1.2 Terénní zkouška	10
3.2.1.3 Skoková zkouška	11
3.2.2 Veterinární kontrola	11
3.2.3 Typy překážek skokové a terénní zkoušky	12
3.2.4 Úrovně obtížností soutěží všestrannosti	13
3.2.5 Hodnocení soutěží všestrannosti	14
3.3 Plemena koní využívaná k soutěžím všestrannosti	15
3.3.1 Požadavky pro výběr vhodného koně k soutěžím všestrannosti	15
3.3.2 Charakteristika jednotlivých plemen	17
3.3.2.1 Anglický plnokrevník	17
3.3.2.2 Český teplokrevník	19
3.3.2.3 Holandský teplokrevník	21

3.3.2.4	Slovenský teplokrevník chovaný v ČR.....	22
3.3.2.5	Ostatní plemena:	24
	Francouzský jezdecký kůň (Selle Français).....	24
	Hafling	25
	Holštýnský kůň	25
	Hannoverský kůň	26
	Irský sportovní kůň	26
	Moravský teplokrevník	27
	Oldenburský kůň.....	27
	Trakénský kůň.....	28
	Velkopolský kůň	28
	Pony	29
	Český sportovní pony	29
3.3.3	Významné české chovy.....	31
3.3.3.1	Hřebčín Albertovec	31
3.3.3.2	Hřebčín Napajedla	31
3.3.3.3	Zemský Hřebčinec Písek	32
3.3.3.4	Zemský hřebčinec Tlumačov	32
4	SOUČASNÁ ANALÝZA STAVU KONÍ V ČR	33
5	ZÁVĚR	37
6	SEZNAM LITERATURY	39
7	SEZNAM OBRÁZKŮ:.....	44
8	SEZNAM GRAFŮ:.....	45
9	SEZNAM TABULEK.....	45
10	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	46
11	PŘÍLOHY	47

1 ÚVOD

Pouto mezi člověkem a koněm sahá do dávné minulosti. Už tenkrát si člověk uvědomoval, jak moc důležité je právě toto pouto. Tehdejší kočovné kmeny zkrotily a domestikovaly koně a od té doby se stal kůň nepostradatelnou součástí lidského života. Používal ho při hlídání svých stád, obhospodařování půdy, jako dopravní prostředek, při rytířských turnajích a v bitvách. S postupem času se měnilo jeho využití. V důsledku mechanizace výrazně poklesl význam používání koní jako tažné síly. Člověk začal koně používat více pro zábavu a využívání volného času. Začaly vznikat různé jezdecké disciplíny. Přesně tak i právě zmiňované soutěže všestrannosti. Jedná se o disciplínu, která se skládá ze tří odlišných částí- drezurní, skokové a terénní zkoušky. Jedna soutěž může trvat od jednoho do (nejčastěji) 3 dnů. Všestrannost neboli také „military“ má kořeny, jak již název napovídá, právě v armádě. V současnosti je všestrannost jeden z nejvyhledávanějších a nejatraktivnějších jezdeckých sportů, jehož obliba se rok od roku neustále zvyšuje. O tom svědčí i to, že je tato jezdecká disciplína součástí olympijských her. Narůstající počet jezdců i koní dokazují statistické údaje České jezdecké federace (ČJF). V roce 2003 startovalo v soutěžích všestrannosti 271 sportovních koní a v roce 2013 jich startovalo 547. To ukazuje nárůst počtu sportovních koní v této disciplíně za posledních 10 let o 102%. V číslech mluvíme o nárůstu o 276 koní.

Zálibu v tomto sportu zde nachází čím dál tím větší počet mladých jezdců. Velký podíl, na rostoucí oblíbenosti především u mladé generace, nese fakt, že spousta mladých jezdců nachází v této disciplíně (především v její terénní části) vzrušení, které v jiných disciplínách doposud nenašli.

2 CÍL PRÁCE

1. Historie a vývoj jezdeckví a soutěží všestrannosti ve světě a v České republice
2. Zpracování charakteristiky a pravidel jezdecké disciplíny Všestrannost
3. Zhodnocení plemen koní vhodných a používaných v soutěžích všestrannosti
4. Analýza současné situace u soutěží všestrannosti v České republice

3 LITERÁLNÍ PŘEHLED

3.1 Vývoj a počátky soutěží všestrannosti

3.1.1 Armáda a vojenské využívání koní

Military je souhrnný název, který se používá pro soutěže všestranné způsobilosti. Její základ byl položen chovatelskými a vojenskými záměry již v minulém století (Dobeš, 1977). Počátky jezdeckého sportu u nás jsou spojeny s jezdeckou sekcí Sokola pražského. Ta byla založena roku 1891 a zasloužila se o existenci jednotné tréninkové metody. Na formování české jezdecké školy však měla největší vliv Armádní jezdecká škola a výcvikové středisko v Hodoníně (ČJF, 2003). Military byla v minulosti vysloveně vojenská soutěž. Prvotním cílem bylo vyzkoušet schopnosti vojenského koně a jezdce, umění jezdce rozložit síly koně na dlouhých cestách, orientovat se v terénu a překonávat překážky. Na koně se kladly vysoké požadavky jako ovladatelnost, klidnost během vojenských přehlídek, odvážnost a schopnost v terénu a také na kondici, ve které se nacházeli (HERMSEN, 1998). Všestrannost se vyvinula z původně distančních a dálkových zkoušek v různých evropských armádách (<http://www.vsestrannost.cz/historie/vsestrannost-historie.pdf>). Disciplína jako taková má tedy své kořeny na evropském kontinentě (SLYOVÁ, 2002).

3.1.2 Vývoj soutěží všestrannosti

Ve dvacátých letech minulého století vznikla Československá jezdecká společnost. Tu v roce 1927 přijala za člena Mezinárodní jezdecká federace FEI. Pod záštitou České jezdecké federace se na území bývalého Československa konaly první jezdecké závody, od roku 1923 již s účastí zahraničních jezdců (ČJF, 2003). Úplně první soutěž všestrannosti se konala roku 1902 v Paříži. Jednalo se konkrétně o Championat du Cheval d'Armes (<http://www.equesterczechteam.klubova-stranka.cz/military/>). Po 2. světové válce došlo v Československu ke krátkému oživení jezdeckého sportu. První jezdecké mistrovství se uskutečnilo roku 1949 v Karlových Varech. Zrušení jezdeckých armádních výcvikových středisek a rozpuštění jezdeckých armádních jednotek znamenalo tvrdou ránu pro naše jezdeckví. Pokusy o vybudování jezdecké školy selhaly. Začal se potlačovat jezdecký sport a to způsobilo, že československé jezdeckví začalo výrazně zaostávat za stále se vyvíjejícím se jezdeckvím v zahraničí. Na počátku 90. let byla konkurenceschopnost našich jezdců v zahraničí velmi malá. Po rozdělení Československa

roku 1993 se ekonomická a sociální transformace dotkla také jezdeckví. I přes komplikace postupně docházelo ke kvalitativnímu i kvantitativnímu rozvoji jezdeckého sportu. Naši jezdci mají v současné době k účasti na mezinárodních závodech téměř neomezené možnosti (ČJF, 2003).

Podoba tehdejších soutěží všestrannosti byla taková, že se soutěž skládala ze tří částí: drezurní, terénní a skokové (SLYOVÁ, 2002). Hlavní rozdíl oproti dnešní podobě všestrannosti je ten, že terénní zkouška byla rozdělena do čtyř částí (PETRMANOVÁ, 2013). Úsek A (klusový), B (steeplechase), C (klusový) a D (cross-country) (HERMSEN, 1998). Nejprve dvojice absolvovala klusovou část na zahřátí, následovala část steeplechase, kde dvojice musela ucválat ve vysoké rychlosti předepsanou dráhu s několika skoky. Další částí byla opět klusová, která sloužila ke zklidnění, a poslední částí byl samotný kros (PETRMANOVÁ, 2013). Před krossem byla zařazena povinná desetiminutová přestávka, během které zkontroloval koně veterinář (HERMSEN, 1998). Později (1924) byl přidán ještě úsek E (klusový), který sloužil k vyklusání koně a k jeho zklidnění (<http://www.discovereventing.com/?q=node/67>). V této podobě se soutěže uchovaly až do roku 1968, kdy byl vypuštěn úsek „E“. Velké změny pravidel nastaly v roce 2005, kdy se terénní zkouška skládá jenom z úseku „D“- krosu (<http://www.vsestrannost.cz/historie/vsestrannost-historie.pdf>). Dalším rozdílem minulosti od současnosti je ten, že po pádu jezdce, mohl jezdec nasednout a pokračovat, což dnešní pravidla všestrannosti z bezpečnostních důvodů vylučují (PETRMANOVÁ, 2013).

3.1.3 Všestrannost jako olympijský sport

Všestrannost se poprvé na olympijských hrách objevila roku 1912 ve Stockholmu, kdy dokázal vrchní podkoní švédského krále hrabě Clarens von Rosen prosadit premiéru účasti jezdeckého sportu na olympijských hrách (<http://www.discovereventing.com/?q=node/67>). Od té doby až dodnes jsou disciplíny parkur, drezura a všestrannost na programu letních olympijských her (BURDOVÁ, 2012). Drezurní zkouška měla ukázat schopnost předvést koně na kolbišti, kdy klíčovou roli hráli elegance a poslušnost. Terénní zkouška byla zkouška vytrvalosti, odvahy, statečnosti, které byly velmi důležité pro válečné koně na dlouhých pochodech. Poslední parkurová zkouška měla prokázat, že je kůň i po tak náročném terénním zkoušce v dobrém zdravotním stavu (<http://www.discovereventing.com/?q=node/67>).

Obdobím největších úspěchů našich reprezentantů byla dvacátá a třicátá léta a to hlavně díky armádním jezdcům. Ti se zúčastnili olympijských her v letech 1924, 1928 a 1936. Z hlediska soutěží všestrannosti se na olympijských hrách nejlépe umístil československý tým na 4. místě a to v roce 1936 (DOBEŠ, 1997). Patřili mezi ty, kdo dokázali překonat nástrahy náročné tratě. Našimi reprezentanty byli Václav Procházka (kůň Harlekýn, celkové 20. místo), Josef Dobeš (Leskov, 23. místo) a Otomar Bureš (Mírek, 27. místo) (BURDOVÁ, 2012). Ze začátku se soutěží všestrannosti mohli zúčastnit pouze aktivní důstojníci s vlastními nebo služebními koňmi (DOBEŠ, 1997). Teprve až po 2. světové válce se soutěží začali zúčastňovat i civilní jezdci a rozvoj tohoto sportu se výrazně zrychlil (EDWARDS, 1998). Na letních olympijských hrách v Tokiu roku 1964 startuje v military v Tokiu první žena jménem Helena Dupont (USA) (<http://www.olympic.org/equestrian-eventing-equipment-andhistory?tab=history>). V průběhu let se nejlépe umístili naši jezdci takto: Josef Charous, 16. místo (Amsterdam, 1928) a 27. (Paříž, 1924), Václav Procházka, 20., Josef Dobeš, 23., Otomar Bureš, 27. (Berlín, 1936), Jaroslav Hatla, 22. (Athény, 2004). Ostatní účasti na olympijských hrách tito a ani další naši jezdci nedokázali zúročit a nedokončili (<http://www.olympic.cz/sport/vsechny-vysledky/15>).

3.1.4 Naše nejvýznamnější osobnosti v soutěžích všestrannosti

Osobnostmi předválečného období byli J. Charous, F. Aubrecht, H. Býček, J. Dobeš, J. Seyfried, F. Statečný a O. Bureš. K dalším významným olympijským jezdcům soutěží všestrannosti řadíme V. Opatrného, J. Břečku, J. Cipru, M. Theimera (GRODL, 2009) K významným českým současným jezdcům, umisťujících se v soutěžích všestrannosti na vrcholech žebříčků v posledních letech, patří například Jaroslav Hatla, Martin Mavivald, Robert Pokorný, Miloslav Příhoda, Antonín Vrtek, Petr Veselovský, Petr Pejřil, Gabriela Slavíková, Jiří Machovec, Petr Myška, Iva Baďurová, Lucie Příhodová, Eliška Opravilová, Pavlína Pejřilová a Radka Dvořáková. Údaje vyplývají z výsledků výkonostních žebříčků jezdců a žebříčků Mezinárodní jezdecké federace (FEI) (<http://www.vsestrannost.cz/>) Jedním z nejlepších našich jezdců soutěží všestrannosti je již zmiňovaný Jaroslav Hatla (GRODL, 2009). Jeho dva koně byli zvoleni 2 roky po sobě jako koně roku (<http://www.vsestrannost.cz/>). Mluvíme o jeho nejzkušenějším koni jménem Westwinds el Divo (kůň roku 2012) a potom o koni méně zkušeném, ale také kvalitním- Westwinds Diego (kůň roku 2013) (<http://www.hatlaeventing>.

[com/about-me.html](http://www.c-e-t.cz/cs/site/horses)). Oba dva jsou plemene irský sportovní kůň, což jen ukazuje kvalitu tohoto plemene (<http://www.c-e-t.cz/cs/site/horses>).

Tab. č. 1- Žebříčky českých jezdců, soutěžících ve všestrannosti za rok 2014, dostupné z (<http://www.vsestrannost.cz/vysledky/2014/zebricky/seniori.pdf>) a z ([https://data.feio.org/Ranking/Search.aspx?rankingCode=C WR](https://data.feio.org/Ranking/Search.aspx?rankingCode=C_WR))

POŘADÍ	Prvních 10 nejlepších českých jezdců v ČR, za rok 2014	Prvních 10 nejlepších českých jezdců ve světě, za rok 2014
1.	Pokorný Robert	Pokorný Robert
2.	Vrtek Lubomír	Maivald Martin
3.	Mrázková Tereza	Hatla Jaroslav
4.	Záveská Miriam	Kamírová Barbora
5.	Svobodová Adéla	Příhoda Miloslav
6.	Příhoda Miloslav	Březina Pavel
7.	Maxera Jiří	Opravilová Eliška
8.	Dvořáková Radka	Svobodová Iva
9.	Myška Petr	Baďurová Iva
10.	Létal Lukáš	Veselovský Petr

3.1.5 Nejvýznamnější závodistiště soutěží všestrannosti

3.1.5.1 Závodistiště soutěží všestrannosti v České republice

Mezi nejvýznamnější závodistiště soutěží všestrannosti v České republice patří- Pardubice, Panská Lícha, Humpolec dále se pak tato disciplína jezdí v Lošticích, Těšánkách, Rudné pod Pradědem, Kolesách, Borové a ve Dvorečku. V ČR se začaly pravidelně pořádat mezinárodní závody ve všestrannosti od roku 1992 (GRODL, 2009). Poslední velikou významnou událostí, u nás, bylo mistrovství Evropy mladých jezdců v roce 2010 na Pardubickém závodistišti. (<http://www.vsestrannost.cz/>). V Humpolci se každoročně jezdí Zlatá podkova, což je seriál soutěží všestrannosti a spřežení s téměř padesátiletou tradicí (<http://www.zlatapodkova.cz/zlata-podkova>). Tato soutěž vznikla už v roce 1966 a od té doby se koná každý rok, až do současnosti (GRODL, 2009).

3.1.5.2 *Závodistiště soutěží všestrannosti ve světě*

Na nejvyšší úrovni se jezdí soutěže všestrannosti například na světově proslulých závodistištích jako je Badminton (Anglie), Lexington (USA), Luhmünden (Německo), Adelaide (Austrálie), Pau (Francie) a Burghley (Anglie) (<https://data.fei.org/Calendar/Search.aspx>). Naši čeští jezdci jezdí na závody, jako jsou například Montelibretti (Itálie), Sapot (Polsko), Strzegom (Polsko) (<http://www.vsestrannost.cz/>).

3.2 **Dnešní podoba všestrannosti**

Všestrannost je nejnáročnější jezdeckou soutěží a představuje nejúplnější všestrannou soutěž (ČJF, 2014). Zjednodušeně se dá označit jako jezdecký triatlon (<http://www.fei.org/fei/disc/eventing/about>). Všestrannost je považována za nejkrásnější jezdeckou disciplínu (GRODL, 2003). Je to vzrušující sport, o který projevují zájem jezdci ať už z řad rekreační tak i mezinárodních profesionálů (<http://www.discovereventing.com/?q=node/122>). Ženy i muži mají v těchto soutěžích stejné soutěžní podmínky a soutěže jsou společné pro obě pohlaví ([http://www.britisheventing.com/asp-net/page.aspx?section=20&itemTitle=The+ Disciplines+of+Dressage%2c+Showjumping+%26+Cross+Country](http://www.britisheventing.com/asp-net/page.aspx?section=20&itemTitle=The+Disciplines+of+Dressage%2c+Showjumping+%26+Cross+Country)). Pro některé jezdce je výzvou možnost vyzkoušet si své síly a schopnosti na pevných skocích a obstát v nečekaných situacích, kterých je v těchto soutěžích nespočet. Pro jiné je zase výzvou možnost spojit všechny disciplíny dohromady. Všestrannost bere spousta lidí jako formu dovolené, jelikož stráví se svým koněm několik dní od rána až do večera. Přispívá tomu i pohoda a přátelství, které na závodech panují mezi jezdci. Celkově oproti ostatním disciplínám drží jezdci více pospolu. Ovšem najdou se i výjimky (PETRMANNOVÁ, 2013).

Všestrannost se skládá ze tří úplně odlišných částí a to drezurní, terénní a skokové zkoušky, které jezdec absolvuje na tomtéž koni. (ČJF, 2014) Soutěž trvá tři po sobě jdoucí dny (HERMSEN, 1998). Ale v dnešní době už vypisují pořadatelé i jednodenní a dvoudenní soutěže (PETRMANNOVÁ, 2013). V takovém případě se jedná o mezinárodní závody nebo se podle národních pravidel jedná o zkrácené soutěže. Pokud se jedná o jednodenní a dvoudenní soutěže, tak nejprve probíhá drezurní zkouška, po ní následuje skoková soutěž a až nakonec crosscountry. Třídenní soutěž začíná drezúrou, další den je crosscountry a poslední den je zakončen skokovou zkouškou, Ta probíhá až

po veterinární prohlídce. (EDWARDS, 1998). U třídenních soutěží se jednotlivé části odehrávají každá v jednom dni (MICKLEM, 2004).

Kůň i jezdec musí být dokonale trénovaní. Filosofie terénního výcviku spočívá v tom, že je nutné naučit koně nést zodpovědnost za sebe i za svého jezdce. To je důležitý předpoklad bezpečnosti. Úspěšný jezdec crosscountry je takový, který má citlivý vztah ke koni, je schopný komunikovat s ním a dokáže ho vést jasným způsobem. Nej důležitější a také klíčový předpoklad je dobrý cit pro koně a schopnost vnímat ho. Kůň musí při absolvování terénní zkoušky projevovat ochotu, vstřícnost a vyrovnanost (MICKLEM, 2004). Musí vynikat v drezúře, být naprosto nebojácní, zdatní a připravení vyrovnat se se všemi nástrahami skoků přes různorodé terénní překážky, zdolávané v plné rychlosti. Jsou zde kladeny maximální požadavky na rychlost, vytrvalost, jistotu, obratnost a psychickou vyspělost koně. (ČJF, 2003) Stejně tak jako všechny ostatní jezdecké sporty, vyžaduje i kros úzké partnerství mezi jezdcem a koněm. Velmi důležitá je také přesnost a disciplína, která je důležitá pro úspěšné absolvování parkuru. Kůň se musí připravovat jako atlet, protože soutěže vyžadují vysokou úroveň fyzické připravenosti (MICKLEM, 2004). Ve správně sestaveném tréninkovém plánu vhodně střídáme drezúrní, terénní a skokovou přípravu. Další důležitou věcí je zlepšovat fyzickou kondici tak, aby byl kůň schopný v klusu odpočívat (DUŠEK, 1999). Pokud má kůň pracovat bez únavy, musíme zvyšovat jeho zdatnost. Úroveň zdatnosti závisí na aktivitě, pro kterou je trénován. Tréninkem snižujeme riziko poranění, ke kterému dojde následkem únavy, a zkracujeme tím také dobu odpočinku. Dobrý výcvik pomůže koni uplatnit vrozené schopnosti, ale nemůže je překročit. Důležitou roli hraje také krmení. S vývojem tohoto sportu se klade čím dál větší důraz na obratnost a menší na vytrvalost (MICKLEM, 2004).

Všestrannosti se kůň může účastnit od věku čtyř let. Důležité je koně pošetřit a udržovat ho v dobrém zdravotním stavu. Těžké soutěže by měli koně absolvovat až od sedmi let věku. Pro tyto účely si vybíráme silné koně, vysoké, dobře osvalené, korektní tělesné stavby, s velmi dobrou mechanikou pohybu, skokovým potenciálem, v neposlední řadě koně odvážné, tvrdé, nebojácné a s dobrým charakterem. Kůň se dostává do vrcholové formy ve věku 9- 14 let (DUŠEK, 1999). Základním, často podceňovaným, předpokladem úspěchu je dobrá proježděnost koně. Zde nastává u většiny military jezdců nejčastější kámen úrazu. Dalším předpokladem je, aby dvojice hladce pře-

konávala terénní překážky. Někteří bázlivější koně mají totiž v pevných a mohutných skoků respekt a to často končí právě jejich neposlušností. Ve všestrannosti platí více než jinde, že za chyby se platí. Nepřipravenost dvojce zde může způsobit mnohem vážnější následky než u ostatních jezdeckých disciplín (PETRMANNOVÁ, 2013).

Bezpečnost jezdce při všech soutěžích zajišťují pravidla a omezení. Bezpečnost je sledována a zajišťována sportovními pravidly. V praxi na ně dohlízejí rozhodčí, stewardi a ostatní personál a ověřují, zda jede jezdec vhodným způsobem, na odpovídající úrovni a na dobře připraveném koni (MICKLEM, 2004).

3.2.1 Jednotlivé disciplíny soutěží všestrannosti a jejich pravidla

3.2.1.1 Drezurní zkouška

Drezurní zkouška probíhá první den a startující dvojice předvede předepsanou úlohu na drezurním obdélníku o rozměrech 20 x 60 m (nebo také 20 x 40 m). Za nepřesnosti v provedení daných cviků dávají rozhodčí trestné body (GRODL, 2009). Posuzuje se především ovladatelnost, poslušnost a uvolněnost (HERMSEN, 1998). Při drezuře je velmi důležitý korektní sed a pečlivé provedení (MOTYGINOVÁ, 2001). V drezurní úloze jde zkrátka o to, předvést koně klidně a uvolněně. I náročnost jednotlivých drezurních úloh poukazuje na to, že se v této disciplíně nejedná o drezurní koně. V nižších stupních se požaduje základní poslušnost, dokazovanou dobrými přechody, práce v obloucích, prodlužování a zkracování rámce koně a změny rytmu. Na vyšší úrovni již požadují laterální cviky, kontracval a letný přeskok. Hodnocení úlohy probíhá podobně jako u klasických drezur s tím rozdílem, že se přihlíží na menší stupeň vznosu a přilnutí koně. Tyto věci jsou samozřejmě také hodnoceny, ale hlavním důraz se klade na poslušnost a uvolněnost koně (PETRMANNOVÁ, 2013). Bez dobrého výsledku v drezurní zkoušce nemůže jezdec pomýšlet na celkově dobrý výsledek v soutěži (MOTYGINOVÁ, 2001). Při drezurní přípravě požadujeme lehké, pružné a stálé přilnutí, ale po koni nepožadujeme tak vysoký stupeň sebrání a vzpřímenosti jako u drezurního koně (DUŠEK, 1999). Drezura je pro celou disciplínu velmi důležitá z hlediska toho, že pomáhá u koně posilovat svaly a rozvíjí pružnost. Tyto vlastnosti jsou potřebné při prodlužování a zkracování cvalového ruchu v parkuru i terénní zkoušce (<http://www.discovereventing.com/?q=node/122>). Pro drezurní zkoušku v soutěžích všestrannosti platí Drezurní pravidla FEI s výjimkami uvedenými v Pravidlech všestrannosti (ČJF, 2015).

3.2.1.2 Terénní zkouška

I přes to, že ježdění v terénu je neodmyslitelnou součástí základního výcviku, vzbuzuje cross-country svou náročností úctu ostatních disciplín a obdiv početných diváků. Terénní zkouška probíhá většinou druhý den (GRODL, 2003). Cross-country, český kros, je zkouška rychlosti i vytrvalosti a je to nejnáročnější část celého tří denního soutěžení (MICKLEM, 2004). Crosscountry znamená v českém překladu jízda krajinou. V této části kůň překonává četné, uměle vytvořené přírodní překážky (HERMSEN, 1998). Tato zkouška je zaměřena na schopnost sportovce a koně přizpůsobit se různým a proměnným podmínkám soutěže (počasí, povrch tratě, překážky apod.), předvést skokovou dovednost, soulad, vzájemnou důvěru a v neposlední řadě dobrou orientaci (ČJF, 2015). Tato část všestrannost nejvíce přitahuje jezdce i diváky, především díky svému adrenalinu. Terénní zkouška je často největším oříškem. Kros je hlavní událostí celých závodů. Není nic lepšího, co by prověřilo spolupráci a připravenost koně i jezdce a zároveň schopnost řešit situace, na které se připravit nemohli. V současnosti se krosová zkouška skládá pouze ze samotného krosu. Ten se liší svojí délkou, obtížností a počtem skoků, které jsou vypsány podle dané úrovně (PETRMANNOVÁ, 2013). Jejich obtížnost není určena pouze jejich velikostí, ale také ve způsobu umístění, rozložení a kombinacemi (HERMSEN, 1998). Všechny úrovně však jezdec musí absolvovat v určené délce a předepsaném čase. Jednotlivé obtížnosti se také liší předepsanou rychlostí a počtem skoků (PETRMANNOVÁ, 2013). Před samotným kroskem probíhá vždy prohlídka trati, kde si jezdec může jednotlivé překážky prohlédnout. Jezdec musí prohlídce věnovat maximální pozornost (DUŠEK, 1999).

Pro každou jezdeckou dvojici začíná závod odstartováním ze startovacího boxu. Od této chvíle je jízda považována za zahájenou a další pomoc jezdcům už není povolena. Jezdec se svým koněm musí absolvovat danou trať ve stanoveném limitu. Za překročení stanoveného času je jezdec penalizován trestnými body. Pokud trať absolvují o více jak třicet sekund rychleji než je stanovený čas, je tato jízda označena za nebezpečnou a je penalizována. Za nedodržení časového limitu je dvojice diskvalifikována. Požadovaná délka, rychlost a stanovený čas jsou dané podle stupně obtížnosti soutěže všestrannosti. Na trati jsou překážky označeny bílými (po levé ruce) a červenými praporky (po pravé ruce), stejně tak se vyznačuje i startovní a cílová čára. Každá překážka je označena číslem, kombinace skoků se navíc označují ještě písmeny (ČJF, 2015). V terénní zkoušce

je důležité zvolit ideální tempo. Především jezdci v nižších soutěžích mají tendenci přehánět předepsanou rychlost. Cílem by mělo být dokončení tratě co nejbližší předepsanému časovému limitu (MOTYGINOVÁ, 2001).

Vybavení jezdce musí obsahovat bezpečnostní prvky. Bezpečnostní helmu musí jezdec nosit při jakémkoli pohybu na koni v celém závodním areálu. Pro terénní zkoušku je povinná bezpečnostní vesta a jezdec musí mít během závodu svoji zdravotní kartu, která je umístěna na levém nadloktí. Dále je při tréninku povolen bič dlouhý do 120 cm, při skákání pak bič do 75 cm. Ostruhy nejsou povinné. Pokud je jezdec má, musí splňovat požadavky psané v Pravidlech všestrannosti. Kontroly na opravovištích před začátkem soutěže provádí předem stanovený komisař. Za nesplnění požadavků nebo nekorrektní úbor nemusí být jezdec puštěn ke startu (ČJF, 2015).

3.2.1.3 Skoková zkouška

Pokud se dvojici podaří úspěšně absolvovat krosovou zkoušku, čeká je poslední parkurová zkouška (PETRMANNOVÁ, 2013). Ta probíhá poslední den. Je to zkouška pozornosti, ochoty koně, jeho schopnosti regenerovat a psychické odolnosti jezdce a umění strategie (GRODL, 2009). Parkur má za úkol prověřit, zda má kůň, po absolvování terénní zkoušky, ještě dostatek sil a energie. Kůň se může zúčastnit pouze v případě, že projde kondiční prohlídkou, kde posuzuje veterinář, zda je kůň schopný v soutěži pokračovat. (HERMSEN, 1998). Dost často je k vidění i větší počet shozených překážek. To je dáno tím, že koně bývají často z předchozích disciplín unaveni, a mnohem snadněji mohou udělat chybu. Že military koně nejsou parkuroví specialisté, ukazuje výška i technická náročnost parkuru. Úroveň je oproti klasickému parkuru stejně, jako to bylo v případě drezurní části nižší (PETRMANNOVÁ, 2003).

Pro skokovou zkoušku ve všestrannosti platí Skoková pravidla FEI s výjimkami uvedenými v Pravidlech všestrannosti (ČJF, 2015).

3.2.2 Veterinární kontrola

Kondiční prohlídka je určena k tomu, že se zde posoudí, zda je kůň zdravý a připravený na parkur. (MICKLEM, 2004). Probíhá tedy před skokovou zkouškou (HERMSEN, 1998). Koně jsou po celou dobu soutěže pod dohledem veterináře a každá odchylka od normálního zdravotního stavu, znamená vyloučení ze soutěže. O vyloučení koně ze soutěže rozhodují hlavní rozhodčí ve spolupráci s veterinářem. Je-li kůň zraně-

ný, nebo pokud se jeví známky nadměrného používání ostruh nebo biče, jsou kůň i jezdec ze soutěže vyloučeni (DUŠEK, 1999). Přísná veterinární kontrola je zárukou toho, že soutěžit můžou pouze koně, kteří jsou dostatečně připraveni (GRODL, 2009)

3.2.3 Typy překážek skokové a terénní zkoušky

Do přirozeného terénu na terénních závodech lze postavit bezpočet nezvyklých překážek a přitom pokaždé, když kůň závodí, se může potkat s něčím, co nikdy neviděl (SLYOVÁ, 2002). Ideálně by se trať měla skládat ze 2/3 z pevných překážek a z 1/3 z mobilních překážek. Povrch tratě by měl být ideálně z většiny travnatý a částečně písčový nebo hlinitý. Povrchu musíme věnovat dostatečnou péči, hlavně na odskocích a doskocích (GRODL, 2009). Krosové překážky nejsou na rozdíl od těch parkurových shoditelné. V tomto případě se totiž jedná o imitaci přírodních skoků a různých reálných objektů (PETRMANNOVÁ, 2013). Překážky jsou z mohutného materiálu, aby je koně respektovali, a musí být bezpečné pro koně i jezdce (EQUICHANNEL, 2004). Kromě bezpečnosti, která je na prvním místě, mají překážky impozantní tvar a vzhled (ČJF, 2015). Podoba terénních překážek se liší závodistiště od závodistiště. Samotný vzhled je kapitola sama o sobě a záleží především na fantazii stavitele trati (PETRMANNOVÁ, 2013) Po dekorační stránce by skoky neměly být opomíjeny, protože esteticky ztvárněná atraktivní překážka vzbudí pozornost u diváků i fotografů. Takové to překážky se tak někdy stávají dokonalým uměleckým dílem (GRODL, 2009).

Konstrukce překážek musí být postaveny takovým způsobem, aby se daly rychle částečně rozebrat, při situaci, kdyby v nich zůstal po pádu vězet kůň nebo by se zranil a opětovně rychle uvést do původního stavu (ČJF, 2015). Mobilní překážky musí být ukotveny tak, aby nedošlo k jejich převrácení. Důležitou roli u překážek v terénní zkoušce hrají odskokové bariéry (GRODL, 2009). Stavitel trati si při stavbě dráhy může zvolit ze spousty typů překážek. Je hodně druhů překážek, jako jsou například skoky s úzkým průčelím, seskoky, výskoky, vodní komplexy, kombinace skoků do oblouků či pod určitým úhlem (PETRMANNOVÁ, 2013). Velmi dobrou a technicky docela obtížnou překážkou je tzv. „Špice“. Tato překážka ukáže, jak dobře je kůň doopravdy trénovaný a jak moc je poctivý a sebevědomý. Tento skok také otestuje jezdcovu schopnost vést koně správně a přesně. Často se objevuje v alternativách, kde lepším a zdatnějším dvojicím poskytuje velkou výhodu v podobě úspory času oproti delší, ale jednodušší trase (ETHERINGTON-SMITH, 2003). Další překážkou, kterou můžeme ve všestran-

nosti vidět, je zeď. Ta musí mít dobré základy a důležité je její dřevěné orámování, které slouží k minimalizaci šance poranění koně. Proutěnký jsou tvořeny pevnou částí konstrukce, nad kterou je proutí (GRODL, 2009). Některé jsou pevné, dřevěné, mobilní nebo třeba plastové. Na světě je spousta různých druhů proutěnek, které se mohou využívat při stavbě krosu do všestrannosti. Dalšími častým typem skoku je kláda. Ta dává sebedůvěru méně zkušeným koním. Oxery se doporučují dělat pevné ze zdi, vyplněné hlinou tak, aby do nich kůň nemohl spadnout. Trakeny a příkopy musí mít zřetelné ohraničení a dno se často vysypává kontrastní hmotou (štěrk, písek). Dále se používají různé druhy valů a stolů. Jednou z překážek, co způsobuje hodně obtíží, je voda (SLYOVÁ, 2002). Vodní překážky jsou nejvíce atraktivní. Musí mít pevné dno a výskok z vody na zpevněný břeh. Nesmí být přítomné žádné optické klamy (GRODL, 2009). U vodních překážek nesmí být hloubka vody vyšší než 35 cm (ČJF, 2015). Dalšími používanými překážkami jsou průskoky, trojbradlí, bedny, bulfinče, chaloupky a mnoho dalších (EQUICHANNEL,2004).

U parkurových skoků jsou překážky v podobě obvyklého typu skokových překážek. Jedná se o kolmé a šířkové skoky. Například různě vypadající oxery, trojbradlí, dvojbradlí a zdi. Šířkové skoky musí mít bezpečnostní háky u zadních bariér, v případě trojbradlí to platí u střední části a zadních bariér. Je zakázán vodní příkop, ale je povolena překážka nad vodním příkopem (ČJF, 2015).

3.2.4 Úrovně obtížnosti soutěží všestrannosti

Tab. č. 2- Úrovně obtížnosti soutěží všestrannosti (ČJF, 2015)

Úrovně obtížnosti soutěží všestrannosti	Rozměry terénních překážek (výška pevné části)	Rozměry skokových překážek
ZK	80 cm	80 cm
Z	90 cm	90 cm
ZL	100 cm	100 cm
L	105 cm	110 cm
1* CNC/CCN (S)	110 cm	115 cm
2* CNC/CCN (ST)	115 cm	120 cm
3* CNC/CCN (T)	120 cm	125 cm
4* CNC/CCN (TT)	120 cm	130 cm

3.2.5 Hodnocení soutěží všestrannosti

V drezuře sbor rozhodčích hodnotí provedení drezurní úlohy tak, že za každou sérii provedených cviků dostane dvojice známku od 0 do 10 bodů (<http://web2.mendelu.cz/af291projekty2/vseo/stranka.php?kod=747>). Ty se pak sečnou spolu se známkami za souhrnné známky a odečtou se všechny omyly v kurzu nebo ve cvicích. Počet trestných bodů se pak získá odečtením počtu bodů získaných za provedenou drezurní úlohu od maximálního možného zisku bodů (<http://web2.mendelu.cz/af291projekty2/vseo/stranka.php?kod=747>). Vypočítá se procento maxima možných dobrých známek, udělených každým rozhodčím a nakonec se sečnou počty procent od každého rozhodčího a vydělení se počtem rozhodčích. Tím se získá průměrný počet procent na jezdce, který se zaokrouhluje na dvě desetinná místa (ČJF, 2015).

Terénní zkouška se penalizuje trestnými body za nedodržení časového limitu a chybami na překážkách (<http://web2.mendelu.cz/af291projekty2/vseo/stranka.php?kod=747>).

Tab. č. 3- *Bodování chyb na překážkách a za překročení času v terénní zkoušce (ČJF, 2015)*

1. neposlušnost, vybočení nebo kruh	20 trestných bodů
2. neposlušnost, vybočení nebo kruh na stejné překážce	40 trestných bodů
3. neposlušnost, vybočení nebo kruh na stejné překážce	Vyloučení
4. neposlušnost, vybočení nebo kruh na trati (pouze u národních závodů, u mezinárodních vylučuje již 3. neposlušnost, vybočení nebo kruh na trati)	Vyloučení
Pád jezdce nebo koně na trati	Vyloučení
Vypnutí bezpečnostních prvku překážky	21 trestných bodů
Nebezpečná jízda	25 trestných bodů
Překročení stanoveného limitu	0,4 trestného bodu za každou započatou vteřinu
Překročení časového limitu	vyloučení

Trestné body se ve skokové zkoušce udílejí soutěžícím za chyby na překážkách a nedodržení časového limitu (<http://web2.mendelu.cz/af291projekty2/vseo/stranka.php?kod=747>).

Tab. č. 4- Bodování chyb na překážkách ve skokové zkoušce (ČJF, 2015)

Shození překážky	4 trestné body
1. neposlušnost, vybočení nebo nepovolený kruh	4 trestné body
2. neposlušnost, vybočení nebo nepovolený kruh	Vyloučení
Pád jezdce nebo koně	Vyloučení
U NÁRODNÍCH ZÁVODŮ stupně ZK až L:	
Shození překážky	4 trestné body
1. neposlušnost, vybočení nebo nepovolený kruh	4 trestné body
2. neposlušnost, vybočení nebo nepovolený kruh	8 trestných bodů
3. neposlušnost, vybočení nebo nepovolený kruh	Vyloučení
Pád jezdce nebo koně	Vyloučení

Vítězem soutěže se stane jezdec, jehož součet trestných bodů ze všech soutěží je nejnižší (GRODL, 2009).

3.3 Plemena koní využívaná k soutěžím všestrannosti

3.3.1 Požadavky pro výběr vhodného koně k soutěžím všestrannosti

Všestrannost vyžaduje po jezdcovi i jeho koni vše, co ze sebe mohou vydat. Tento sport lze podstoupit pouze při naprosté seširanosti obou složek- koně a jezdce. Souhrn všech potřebných vlastností se ovšem najde jen u malého množství koní. Ideální představa koně pro všestrannost je, že by kůň měl být dobře příježděný, jak v drezúře a v terénu, tak by měl být při skákání prostupný a v dokonalé rovnováze (DOBEŠ, 1977). Podle DILLONA (2012) je nejsnadnějším typem koně, určeného k výcviku, zaručeně rychlý, bystrý, kvalitní kůň s pružným tělem a s chutí spolupracovat. Pro drezúru je důležitý charakter, stavba, chodivost, pro skokovou zkoušku zase pozornost a obratnost. Pro terénní zkoušku je u koně velmi důležitá jeho srdatost. (DOBEŠ, 1977). Zásady výběru koně pro všestrannou způsobilost jsou takové, že by měl být kůň nadán prostornými a čistými chody, obratností a odvahou překonávat těžké přírodní skoky, má být dostatečně rychlý, konstitučně tvrdý a vytrvalý (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Vhodný kůň by měl být také schopen rozhodovat se sám za sebe. Není to podmínkou, ale je to značnou vý-

hodou, protože se pak dokáže mnohem lépe vypořádat s nástrahami kurzu (DILLON, 2012).

Obecně dáváme přednost při výběru koni mladému, zdravému a dobře odchovanému. Při výběru koně je také důležitý jeho typ a exteriér (DUŠEK, 1999). Platí zde staré dobré přísloví „Krása není všechno“. Pokud má kůň vadu ve stavbě těla, která omezuje nějakým způsobem jeho přirozenou pohyblivost je potřeba zvážit, jestli se dá tento kůň k danému účelu využít, jelikož při zvýšené zátěži se bude problém pouze prohlubovat (DILLON, 2012). Na exteriér se zaměřujeme z hlediska požadavku na utváření tělesných partií. Ty jsou totiž velmi důležité k výkonům, ať už skokovým, drezurním či všestranné způsobilosti (DUŠEK, 1999). Jak uvádí LERCHE (1956), soulad tělesných tvarů je velmi významným činitelem pro to, aby byl kůň „vyvážený“, tj. pro rovnoměrné zatížení končetin, a tím i pro jeho odolnost při námaze nebo upotřebitelnost k některým speciálním účelům, kde rovnováha hraje důležitou roli.

Pro výběr dobrého sportovního koně, neexistuje norma, týkající se stavby těla, nebo pravidlo, podle kterého bychom skokového koně vybrali. Přesto, že existuje pár záchytných bodů, které by nám výběr měli ulehčit, nám nezaručí, že z koně bude prvotřídní sportovní kůň. Udávají nám pouze určitý předpoklad koně k daným potřebným schopnostem. Krk by měl být dlouhý, dobře nasazený. Díky krku a hlavy kůň udržuje rovnováhu při skocích. Kohoutek by měl být vyšším bodem než zád' a lopatka skokového koně má být dlouhá, šikmá, nikoli však příliš strmá. Hrudník by měl mít sportovní kůň hluboký a široký, aby měl velký prostor pro plíce a srdce. Hřbet by neměl být ani příliš krátký, ani příliš dlouhý, bedra má mít kůň dobře osvalená, silná a široká. Největší pozornost při výběru sportovního koně klademe na končetiny. Ty jsou totiž při skákání velmi zatěžovány. (PAALMAN, 1998). U hodnocení harmonie tělesných tvarů musíme přihlížet i k plemenné příslušnosti, protože je nesmyslné ji posuzovat u všech plemen stejně (LERCHE, 1956). Podle MISAŘE a JISKROVÉ (2001) obecně platí, že výkonným koněm pro všestrannou způsobilost je kůň s dobrým systematickým výcvikem a s příslušným kondičním a vytrvalostním tréninkem.

Žádný systém výcviku nikdy nebude správný a úplný, dokud nebudeme přihlížet vedle tělesných schopností také k duševním vlastnostem koně. Je to velmi důležité především při výcviku terénního koně a skokana. Psychická stránka koně má stejnou důležitost, jako jeho stavba a fyzické vlastnosti. Nejčastějšími příčinami počátečních obtíží při

výcviku všestranného koně jsou plachost a bojácnost (DOBEŠ, 1938). Tento autor dále uvádí, že tak, jak snadno můžeme udělat správným způsobem ve výcviku a ve výchově koně silného a nebojácného, tak stejně lehce můžeme udělat nesprávným způsobem výcviku koně bojácného a vzpurného. Nesmíme zapomínat, že kůň není stroj.

3.3.2 Charakteristika jednotlivých plemen

Pro soutěže všestrannosti se mohou využívat jakákoli plemena určená ke sportovnímu využití. Každá země samozřejmě nejčastěji a nejvíce využívá svoje teplokrevná plemena. V České republice jsou nejvíce používána čtyři plemena- anglický plnokrevník, český teplokrevník, holandský teplokrevník (KWPN) a slovenský teplokrevník chovaný v ČR (ČJF, 2013).

3.3.2.1 Anglický plnokrevník

Za anglického plnokrevníka je označován kůň, který je zapsán v plnokrevné plemenné knize, ve které má zapsané také oba dva rodiče (http://www.dostihyjc.cz/download/RAD_PK_net.pdf). Anglický plnokrevník, terminologií značen též jako A1/1, je spojován nejčastěji s dostihovým sportem, kvůli kterému bylo toto nejrychlejší a jedno z nejušlechtilejších a nejkvalitnějších plemen všech dob vyšlechtěno (<http://www.dostihy.fitmin.cz/domaci-dostihove-deni/anglicky-plnokrevnik-a-jeho-vyuziti-ve-sportu.html>). Vznik anglického plnokrevníka je geneticky velmi zajímavý (DOBEŠ, 1977). Byl vyšlechtěn v jižní a částečně centrální Anglii (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Počátek jeho vývoje je datován na konec 17. století. Vývoj tohoto plemene je nejúspěšnějším příběhem v historii chovu koní. Anglický plnokrevník byl vyšlechtěn s cílem dosáhnout maximální možné rychlosti. Nejenom, že se podařilo vytvořit nejrychlejšího a nejcennějšího koně na světě, ale zrodil se kůň, který má v dnešní době hlavní vliv na vývoji dalších plemen a typů (PEPLOWOVÁ, 1999).

Chov anglického plnokrevníka je u nás od počátku ovlivňován hřebčínským chovem v Napajedlech (NAVRÁTIL, 2007). Chov tohoto plemene v České republice kontroluje Jockey Club ČR, který dále dohlíží na cvalový dostihový provoz (ZLÁMANÝ, 2003). Anglický plnokrevník vznikl připouštěním anglických závodních klisen s plemeníky arabské a orientální krve (PEPLOW, 1999). Za zakladatele chovu plnokrevníka jsou považováni tři hřebci: **Darley Arabien**, **Barley Turk** a **Godolphin Barb** (http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=530). U anglického

plnokrevníka se neklade takový důraz na jeho typovou vyrovnanost a tělesný rámec, jako je tomu tak u ostatních plemen. Po celá staletí byl šlechtěn pouze na výkonnost v rychlosti, ale i tak se dokázaly vyselektovat pro ně charakteristické vlastnosti. Mluvíme o štíhlosti, harmonii tělesných tvarů, ušlechtilosti, suchosti vyjádřenou tenkou kůží a výraznými suchými klouby a šlachami. Svoji roli hraje také tvar a prostornost hrudníku, podmiňující kapacitu srdce a plic (GREGOR, HLAČÍK, 2010). Je neobyčejně rychlý a v rychlosti vytrvalý. Plnokrevník je raný, konstitučně velmi tvrdý kůň, který má vynikající mechaniku pohybu ve cvalu (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Pro správný cvalový výkon je nepostradatelná dlouhá a šikmo položená lopatka. Vyniká dlouhým a plochým cvałem. Důležitými a rozhodujícími složkami pro výkonnost jsou temperament, konstituce a v neposlední řadě charakter (GREGOR, HLAČÍK, 2010). Chovným cílem je ušlechtilý kůň, dostatečně velkého rámce, korektního harmonického exteriéru, vysoké výkonnosti v rychlosti a vytrvalosti pro nejvyšší dostihové nebo jiné sportovní požadavky (http://www.dostihyjc.cz/download/RAD_PK_net.pdf). Cíl chovu tohoto plemene by se dal vyjádřit třemi základními hesly: ranost, rychlost, tvrdost (<http://www.dostihy.cz/cz/chov-koni.html>). Anglický plnokrevník má uzavřenou plemennou knihu, nemůže být tedy vylepšován žádným jiným plemenem (CHEHAIBIOVÁ, 2012).

Anglický plnokrevník je dobrý sportovní a dostihový kůň, ale je náročný na péči (KHOLOVÁ, 2000). Vyniká ve všech druzích jezdeckých disciplín, které vyžadují rychlost, kuráž a energii (DRAPEROVÁ, 1999). Hodí se především pro dostihy, kde dokáže uplatnit svoji rychlost (CHEHAIBIOVÁ, 2012). To ale není jediná jejich možnost využití. Daří se jim také jako koním pro všestrannost, kde zaznamenávají dobré výsledky na mezinárodních úrovních (REINBERGEROVÁ, 2009). Ve všestrannosti v minulosti sice zastoupení anglických plnokrevníků nemělo takových kvalit jako u parkuru, ovšem počtem plnokrevných koní všestrannost převyšovala ostatní jezdecké disciplíny (STAROSTOVÁ, KREJČÍ, 2011). Používají se také na zušlechťování ostatních plemen (REINBERGEROVÁ, 2009).

Obr. č. 1- Plemeník anglického plnokrevníka Egerton (GER),

fotoarchiv: Eva Sobotková

3.3.2.2 Český teplokrevník

Český teplokrevník je v České republice nejpočetnější plemeno a jeho populace představuje skoro jednu třetinu všech u nás chovaných koní (JISKROVÁ, 2011).

Toto plemeno, jak již název napovídá, vzniklo šlechtěním na území České republiky. Původně byly chovány dva odlišné typy teplokrevníků (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Podle DUŠKA (1999) byl český teplokrevník intenzivně šlechtěn četnými importy hřebců tažných teplokrevných plemen (oldenburských a východofríských) od konce 19. století. Území Čech, kde se choval spíše tažný typ teplokrevníka, ovlivnili především oldenburští plemeníci a jejich potomstvo (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Tito plemeníci vynikali především mohutností, kostnatostí a klidným temperamentem, které předávali jejich potomstvu zároveň se spolehlivostí v tahu (MISAŘ, 2011). Na rozdíl od něj se na vývoji ušlechtilejšího moravského teplokrevníka podíleli plemeníci rakouskouherských polokrevných kmenů **Furioso**, **Przedswit**, **Gidran** (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Při takto vytvářeném chovu českého teplokrevníka vzniklo několik úspěšných krevních linií (KAPITZKE, 2008). Nejvíce rozšířená byla linie po oldenburském plemeníkovi jménem **Bystrý** (MISAŘ, 2011). Nejprve však populace nemohla dosáhnout požadované mohutnosti a došlo k celkovému zeslabení konstituce, ale později, v poválečných letech, se i přes tyto negativní dopady v prvních liniích sjednotil typ a vyví-

jel se kůň vhodný pro zemědělskou potřebu, i když se ještě pořád objevovala určitá heterogenita (KAPITZKE, 2008). Nemošice, Písek, a Tlumačov jsou jména státních hřebčinců, které byly pověřeny výběrem plemeníků. Nejlepší a nejkvalitnější plemeníky jim dodávaly hřebčiny Kladruby nad Labem a Albertovec (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Jak už bylo zmíněno, převaha využití koní byla převážně v tahu. V této době byli koně většího tělesného rámce, robustní, ale přitom úměrně ušlechtilí, s výrazně zlepšenou kvalitou fundamentu než tomu jak tomu bylo v předválečném období. Bohužel v tomto období nastal všeobecný útlum chovů koní. Samozřejmě se to týkalo také chovu českého teplokrevníka. Jeho chov proto začal ztrácet na významu (DUŠEK, 1999)

Až teprve poptávka po jezdeckých koních postupně měnila koncepci šlechtění. (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Díky selekci na sportovní výkonnost narůstal v teplokrevném chovu počet plemeníků s prověřenou sportovní výkonností. Někteří z plemeníků byli výsledkem předchozího šlechtění, jiní byli importováni z takových chovů, kde se dlouhodobě uplatňovala selekce na sportovní výkonnost. Současný princip šlechtění českého teplokrevníka započal v letech 1992-1993, kdy se stala autoritou šlechtění Asociace svazů chovatelů koní sdružující hipologické chovatelské svazy. Později převzal tuto funkci Svaz chovatelů českého teplokrevníka. Ten je v dnešní době správcem plemenné knihy ČT a garantem postupu jeho šlechtění. *„Cílem šlechtění českého teplokrevníka je ušlechtilý, korektní a lehce jezditelný kůň, který je na základě svého temperamentu, charakteru, prostorné a elastické mechaniky pohybu a pevného zdraví vhodný pro všechny druhy výkonnostního jezdeckého sportu v rámci disciplín FEI a pro volnočasové aktivity.“* [Svaz chovatelů ČT (SCHČT), 2014]. Při šlechtění českého teplokrevníka se používá čistokrevná plemenitba, ale také může být uplatňována korekce plemeny, které jsou povolenými řádem plemenné knihy. Tento řád umožňuje pro korekci vlastností a stupňování výkonnosti používat anglického plnokrevníka a poměrně široké spektrum plemen šlechtěných na sportovní výkonnost (MISAŘ, 2011). V tomto případě se konkrétně jedná o trakénského koně, holandského jezdeckého koně, belgického jezdeckého koně, araba a jedince arabského původu, dánského teplokrevníka, francouzského jezdeckého koně, moravského teplokrevníka, slovenského teplokrevníka, všechny varianty německého jezdeckého teplokrevníka, Zangersheide, švédského teplokrevníka, furioso, koně Kinského, koně velkopolského a polská plemena odpovídající kritériím ČT (SCHČT, 2014). Důvodem, proč je plemeno český teplokrevník dosud typově, pů-

vodově i výkonnostně málo vyrovnané, je používání velkého počtu plemeníků v plemenitbě a nízké intenzity selekce. (MISAŘ, 2011). Nesmíme zapomínat, že toto plemeno prodělalo svůj vývoj v poměrně krátké době. Vývoj se musel přizpůsobit rychle se měnícím požadavkům společnosti. Není se čemu divit, že je toto plemeno doposud značně různorodé. Jedinec plemene českého teplokrevníka by měl mít střední tělesný rámec s dobrými liniemi, pevným fundamentem a bez zjevných a geneticky podmíněných vad a chorob (SCHČT, 2014). V současnosti je jeho chov zaměřen na rekreační nebo sportovní použití pod sedlem, s důrazem na skokové vlastnosti (NAVRÁTIL, 2007).

Obr. č. 2- plemenný hřebec ČT- *Galarando ZH*, dostupné z: <http://www.zemsky-hrebci.cz/plemenni-hrebci?categoryId=2816&id=22532&action=itemDetail&oid=4095678&nid=13471>

3.3.2.3 *Holandský teplokrevník*

Původem tohoto dnes velmi rozšířeného teplokrevníka je Holandsko (HERMSEN, 1998). Původně se šlechtil na jedné straně těžký hospodářský teplokrevník- groningen- ský kůň a na straně druhé ušlechtilý kočárový gelderlandský kůň (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Později byli oba dva kříženi a zušlechtováni anglickým plnokrevníkem (DUŠEK, 1999). Dále se zušlechtovávali hannoverskými, holštýnskými a francouzskými jezdeckými plemeníky (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Výsledkem šlechtění je atletický kůň

s dobrou tělesnou stavbou, s prostornými a pružnými chody (EDWARDS, 1998). Holandský teplokrevník (KWPN) je velmi ušlechtilý kůň, s tvrdou konstitucí, středního až velkého obdélníkového rámce. Má vynikající mechaniku pohybu a to ve všech chodech (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Chovným cílem je vysoce výkonný kůň vhodný do vysokých drezúrních nebo parkurových soutěží. Jsou úspěšní také v soutěžích všestrannosti, v honebním skákání a v mezinárodních vozatajských soutěžích (<http://www.kwpn.org/kwpn/breeding/>). KWPN jsou v této disciplíně ceněny díky jeho vlastnostem- je to vynikající skokan, je odvážný, houževnatý, odolný, opatrný a má dobrý cval. Poptávka po koních holandského teplokrevníka, určených do všestrannosti, roste a postupně nahrazuje anglického plnokrevníka, který dominoval všestrannosti v minulých letech (<http://www.kwpn.org/kwpn/breeding/eventing-horses-jumpers/>).

Obr. č. 3- Plemenný hřebec holandského teplokrevníka (KWPN) *Go-On- T. S.*, dostupné z : (<http://www.zemskyhrebcecpisek.cz/plemenni-hrebci?categoryId=2816&id=26888&action=itemDetail>)

3.3.2.4 Slovenský teplokrevník chovaný v ČR

Slovenský teplokrevník je nejvýznamnější konkurencí českého teplokrevníka (MISAŘ, 2011). S českým teplokrevníkem mají ale spoustu věcí společných. Ať už mluví-

me o podobném cíli šlechtění nebo třeba o způsobu provádění zkoušek Na rozdíl od českého teplokrevníka má slovenský teplokrevník odlišný šlechtitelský program a rozdílné jsou i metody k dosažení chovného cíle (<http://www.studbookcs.cz/>). Základem tohoto mnohostranného koně jsou uherská plemena. Slovenský teplokrevník je temperamentnější, má lehčí tělesnou stavbu, výraznější kohoutek, dobré jezdecké vlastnosti a energické chody (EDWARDS, 1998). Chovným cílem je ušlechtilý, korektní, inteligentní, výkonný a snadno jezditelný kůň, jehož vlastnosti ho předurčují pro sportovní využití (MISAŘ, 2011). Šlechtí se na elegantního a harmonického jezdeckého koně dlouhých linií, s předpoklady na dlouhodobý sportovní výkon, s korektním fundamentem. Cval by měl být elastický a vznosný. Po slovenském teplokrevníkovi se vyžaduje koordinované, mohutné, stylové a pozorné skákání, měl by být lehce ovladatelný, všestranný, pracovitý, spolehlivý kůň s klidným, vyrovnaným temperamentem a s dobrým charakterem (<http://www.studbookcs.cz/doc/rad2.pdf>). Využívá se ke sportovním disciplínám jako je parkur, popřípadě drezura (http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=938).

Obr. č. 4- Slovenský teplokrevník chovaný v ČR- plemenný hřebec *Costly Friend*, zdroj: (<http://www.studbookcs.cz/plemenici14/1984%20COSTLY%20FRIEND.htm>)

3.3.2.5 *Ostatní plemena:*

Francouzský jezdecký kůň (Selle Français)

Kolébku již zmíněného plemene, jak již název napovídá, je Normandie ve Francii. Jednou ze zemí, která byla vždy v čele vývoje moderního sportovního koně, byla právě Francie, neboť Cheval de Selle Français (francouzský jezdecký kůň) byl, je a bude jedním z největších chovatelských teplokrevných úspěchů ve dvacátém století (DRAPEROVÁ, 1997). Vývoj tohoto moderního francouzského jezdeckého koně započal již na začátku 19. století, kdy se v Normandii začaly křížit obyčejné místní klisny s anglickým plnokrevníkem (EDWARDS, 1998). V Normandii vznikl anglonorman, v Burgundsku charolaiský kůň, ve Vendée vendéeský kůň a v Charante charentský kůň (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Teprve až v roce 1958 se polokrevní místní koně sjednotily. Tak se zrodilo plemeno s novým názvem- Selle Français (<http://en.sellefrancais.fr/the-selle-francais-breed-82-rubrique.html>). Toto jezdecké plemeno je ušlechtilé, poměrně harmonické, mohutné, středního až velkého obdélníkového rámce. Fundament má silnější, kostnatý a suchý. Je poměrně dobře přizpůsobivý klimatickým podmínkám, ale náročnější na podmínky chovu. (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Dá se vystihnout slovy- výkon, univerzálnost, energie, elegance, síla a inteligence. Je přirozeně nadaný s dobrou schopností učit se novým věcem (<http://en.sellefrancais.fr/the-selle-francais-breed-82-rubrique.html>).

Francouzský jezdecký kůň je kůň, který má velmi dobrou mechaniku pochybu (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Je obdařen zcela mimořádnými skokovými vlastnostmi, které ho předurčují pro skokové soutěže na vysoké úrovni (KHOLOVÁ, 2000). Podíl krve anglického plnokrevníka, mu předaly rychlost a vytrvalost, díky které se hodí také pro soutěže vytrvalosti (DRAPEROVÁ, 1997). Selle Français se ve světovém žebříčku hodnocení plemen sportovních koní podle WBFSH, umísťuje na předních pozicích, jak ve skokových soutěžích, tak ve všestrannosti. Jedná je například o koně Diamant de Semilly, Baloubet du Rouet, Quidam de Revel, Jaguar Mail, Dorsay nebo Matinee du Madon (CERHOVÁ, 2015). Kůň Nino des Buissonnets se svým jezdcem Stevem Guerdatem dokonce vyhráli zlatou medaili v parkurovém skákání na letních olympijských hrách v Londýně roku 2012 (BURDOVÁ, 2012)

Hafling

Plemeno hafling pochází z Rakouska. Je pojmenován podle vesničky Hafling, která se nachází v jižním Tyrolsku (DRAPEROVÁ, 1997). Jeho počátky jsou datovány na 19. Století (HERMSEN, 1998). Je ušlechtilý, harmonický, čtvercového nebo krátce obdélníkového rámce (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Původ tohoto mohutného a podsaditého koně se silnými kostmi lze vysledovat až k arabovi na jedné straně a na druhé straně k chladnokrevníkům (MCBANE, DOUGLAS-COOPER, 1997). Tento malý kůň s mimořádnými schopnostmi pro práci ve vysokohorském terénu je v současnosti velmi oblíbený v Rakousku, Německu a Itálii (KHOLOVÁ, 2000). Hříbata se odchovávají na alpských pastvinách, jelikož horské podnebí přispívá k mimořádné otužilosti a houževnatost tohoto plemene. Řídké horské ovzduší zvyšuje funkci srdce a plic. Je dlouhověký a velmi učenlivý. Hafling je často chován pro svou nenáročnost (EDWARDS, 1998). Cílem šlechtění je výkonný malý univerzální kůň s harmonickou, silnou a korektní stavbou těla, s klidným temperamentem a dobrým charakterem. Dalším chovným cílem je snadná krmitelnost a pevné zdraví. Právě díky jeho vlastnostem se výborně hodí pro univerzální použití. Má široké možnosti využití. Je vhodný pro všechny druhy rekreačního ježdění i vozatajství, práci v lesnictví a zemědělství i jako služební kůň (Asociace svazů chovatelů koní České republiky, 2010) V současnosti se čím dál více objevuje i ve sportovních soutěžích. V naší zemi zatím jenom omezeně, ale například v Rakousku je toto plemeno používáno právě i na soutěže všestrannosti.

Holštýnský kůň

Holštýnský kůň je pravděpodobně nejstarším německým teplokrevníkem (DRAPER, 1997). Pochází z oblasti Šlesvicko-Holštýnska, které se nachází v severním Německu (MCBANE, DOUGLAS-COOPER, 1997). Základnou chovu byly staroholštýnské klisny, které byly nejprve zušlechťovány koňmi starošpanělskými (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Teprve v 19. století bylo plemeno zlepšováno importovanými hřebci anglického plnokrevníka a yorkshirského koně s cílem produkovat koně vhodného do kočáru a pod sedlo (PEPLOWOVÁ, 1992). Jakožto i většina ostatních dnešních plemen sportovních teplokrevníků byl i holštýnský kůň původně pracovní plemeno (HANUŠOVÁ, 2011). Současný holštýnský kůň je ušlechtilý, poměrně harmonický jezdecký kůň, velkého obdélníkového rámce, konstitučně relativně tvrdý, s velmi dobrou mechanikou pohybu (DUŠEK, 1999). Je to velmi ochotný kůň s dobrou povahou (PEPLOWOVÁ, 1992). Je

velmi inteligentní, odvážný a hodí se pro nejvyšší soutěže, především drezúrní a parkurové (DRAPEROVÁ, 1997). Plemeno nebylo chováno k vyhraněné výkonnostní disciplíně, a proto je vhodné pro všechny jezdecké sporty (EDWARDS, 1998).

Hannoverský kůň

Plemeno hannoverského koně pochází z Dolního Saska v Německu (HERMSEN, 1998). V současnosti patří k nejznámějším a nejpočetnějším teplokrevníkům v Evropě. Značný podíl na vzniku tohoto plemene měl hřebčinec v Celle, založený v roce 1735 (EDWARDS, 1998). Vznikl dlouhodobým šlechtěním, které bylo založeno na podkladě vlivů více plemen. Na vzniku plemene se podíleli koně jako andaluští, holštýnští, neapolští později se využíval k zušlechtování anglický plnokrevník (DUŠEK, 1999). Díky tomu se začal chov hannoverských koní postupně vylepšovat s cílem vyšlechtit všestranného koně, vhodného pro lehkou práci na pole, pod sedlo i do kočáru (DRAPEROVÁ, 1999). Od roku 1936 začaly první pokusy se šlechtěním hannoverského koně na sportovní výkonnost (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Pro zlepšování plemene se využívala krev především trakénských koní, doplňovaná ještě anglickým plnokrevníkem (PEPLOWOVÁ, 1999). Tímto šlechtěním vznikl špičkový, atletický, silný jezdecký a soutěžní kůň s dobrou povahou (MCBANE, DOUGLAS-COOPER, 1997).

Chovným cílem současného hannoverského koně je dobře jezditelný, ušlechtilý kůň velkého rámce. Tento korektní teplokrevník, se výborně hodí jak k rekreačnímu ježdění, tak ke sportovnímu využití a to díky svým přirozeným vlastnostem jako je temperament a charakter (<http://en.hannoveraner.com/home/breeding/breeding-program/breeding-aim/>). Toto německé plemeno je konstitučně poměrně tvrdé, je známé jako jezdecký kůň s vynikající prostornou mechanikou pohybu a jako vynikající skokan (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Pro své vlastnosti se využívá jako kvalitní sportovní kůň na mezinárodní úrovni (MCBANE, DOUGLAS-COOPER, 1997). Nejvíce však vyniká v drezúře a v parkurovém skákání (KHOLOVÁ, 2000). Ovšem využívá se dále také pro všestrannost a vozatajství (<http://en.hannoveraner.com/home/breeding/breeding-program/breeding-aim/>).

Irský sportovní kůň

Irský sportovní kůň (ISH) vzniká křížením tradičního irského plemene- irského tažného koně a anglického plnokrevníka. Potomstvo irských tažných klisen je pak jezdec-

kého typu a je vhodné pro sportovní jezdeckví (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). V dnešní době používají irští chovatelé importu plemenů plemen šlechtěných na sportovní výkonnost. Je velmi žádaný pro svoji odvahu, inteligenci, spolehlivost a především pro své skokové schopnosti. Se svými vrozenými vlastnostmi se hodí do parkurového skákání a do všestrannosti (<http://www.horsesportireland.ie/breeding/irish-sport-horse-studbook/>).

Moravský teplokrevník

Chov moravských teplokrevníků má dlouhou tradici (KAPITZKE, 2008). Chovatelé na území Moravy docílili díky shromažďování koní na podkladě polokrevných kmenů k vysoce prochovanému, typově vyrovnanému a ušlechtilému, živého temperamentu. Chovným cílem tohoto plemene je přiměřeně ušlechtilý teplokrevný kůň, který je chovaný na bázi původních rakousko-uherských kmenů s přihlédnutím ke kmenové příslušnosti. Je to kůň středně velkého obdélníkového rámce se souladnými tělesnými partii. Moravský teplokrevník má výborný charakter, přiměřený temperament, odpovídající mechaniku pohybu, pevné zdraví a je snadno krmitelný a ochotný k práci. Je mnohostranně využitelný pod sedlem i v zápřeži (<http://www.moravsky-teplokrevnik.cz/historie-moravskeho-teplokrevnika/>). Toto plemeno má zařazeno do výkonnostních zkoušek také terénní zkoušku, kterou dokazuje svoji všestrannost. Zde musí překonat dráhu s několika terénními skoky (<http://www.moravskyteplokrevnik.cz/slechtitelsky-program-mt/>).

Oldenburský kůň

Tento kůň je původem z Německa (Oldenbursko) (HERMSEN, 1998). Mimo Německo působili oldenburští hřebci také hojně v Čechách a na Moravě, v Holandsku, Dánsku a vyvážel se hodně i do Severní Ameriky (DOBEŠ, 1977). Oldenburský kůň, dříve jako jeden z nejmohutnějších teplokrevníků, byl v minulosti představitelem těžkého kočárového koně, později koně hospodářského (KOVÁČOVÁ, 2012). Během jeho šlechtění byl zušlechtěn plemeny: španělských, berberských, neapolských, clevelandských, hannoverských, normandských koní a nakonec chovatelé ke šlechtění použili i anglického plnokrevníka (MCBANE, DOUGLAS-COOPER, 1997). Na počátku století byli chovatelé těchto kočárových koní nuceni ustoupit mechanizaci a museli změnit typ oldenburského koně z kočárového na všestranný (DRAPEROVÁ, 1999). Je to mohutný kůň s krátkýma nohama, silným hřbetem, dobrou hloubkou hrudníku, mírné a odvážné

povahy (PEPLOWOVÁ, 1999). Prošlechtěním, které proběhlo za posledních čtyřicet let, se z oldenburského koně stal špičkový jezdecký kůň, vhodný pro drezúru, skokové soutěže, školní, rekreační a honební ježdění (KHOLOVÁ, 2000).

Trakénský kůň

Trakénský kůň pochází z východního Pruska, dnes je tato oblast součástí Polska (HERMSEN, 1998). Toto plemeno bylo a v současnosti i je jedno z nejvýznamnějších pilířů sportovních koní na světě (<http://www.ceskytraken.cz/node/5>). Trakénský kůň je nejbližší ideálu moderního všestranného soutěžního nebo sportovního koně. Počátek chovu tohoto jezdeckého koně se datuje od roku 1732 (DRAPER, 1999). V tomto roce byl založen hřebčín Trakehnen, ten později šlechtil jezdeckého koně pro potřebu armády. Ve šlechtění se používali arabští a orientální hřebci, později anglický plnokrevník. (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Trakénský kůň má rozdíl od německých plemen v původu více podílu anglického plnokrevníka (DUŠEK, 1999). Z anglického plnokrevníka absorboval nejlepší vlastnosti, ale přitom si uchoval vlastní charakter (EDWARDS, 1998). Vyniká exteriérem, ušlechtilostí, výkoností a pohybovými schopnostmi. Šlechtitelským cílem je plemeno inteligentního sportovního koně, který má harmonickou tělesnou stavbu, korektní fundament, výborný charakter, jezditelnost, klidný a živý temperament. Vyniká vysokou výkonností ve všech jezdeckých disciplínách. V České republice dosahuje trvale výborných sportovních výsledků (<http://www.ceskytraken.cz/node/5>). Využívá se v jezdeckém sportu a to konkrétně v drezúře, parkurovém skákání a ve všestrannosti (http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=898)

Velkopolský kůň

Velkopolský kůň, jeden z nejvýznamnějších polských teplokrevníků, nepatří k nejnámějším evropským plemenům, ale svým výkonem je zcela jistě vyrovnává. Byl zušlechtěn krví anglického plnokrevníka, araba a Angloaraba. Je to velký, kvalitní a všestranný kůň, který se chová především ve středním a západním Polsku. Tento kůň je neobyčejně praktický- chodí jak v zápřeži, tak i pod sedlem. V obou případech je velice dobře ovladatelný a nenáročný (EDWARDS, 1998). Používá se jako lehký tažný kůň nebo všestranný jezdecký kůň. V poslední době se často využívá ke sportovním účelům (MCBANE, DOUGLAS-COOPER, 1997). Díky podílu krve anglického má vynikající

skokové předpoklady, je velmi rychlý, psychiky odolný a odvážný. To z něj dělá dobrého adepta právě pro soutěže cross-country (EDWARDS, 1998).

Pony

Důvodem šlechtění pony pro sportovní výkonnost byla jejich rostoucí poptávka. Z důvodu narůstajícího počtu jezdců v dětském věku a následného rozvoje oficiálních dětských soutěží začaly růst i požadavky na sportovní výkonnost poníků. Té chovatelé dosáhli prostřednictvím vlastností welsh ponyho, arabského koně a anglického plnokrevníka (MISAŘ, JISKROVÁ, 2001). Takoví sportovní pony, jsou čím dál tím častěji vidět i v soutěžích všestrannosti, kde se účastní své samostatné kategorii (<http://www.vsestrannost.cz/>)

Český sportovní pony

Cílem šlechtění českého sportovního ponyho je všestranně využitelný pony, který je jezdeckého typu, má tvrdou konstituci, je dobře krmitelný, dlouhověký, nenáročný a odolný vůči vnějším vlivům. Jeho konstituce a zdravotní stav musí být takové, aby umožňovaly ekonomický celoroční chov s volným ustájením a výběhem. Při šlechtění se klade důraz na dobrý charakter, vysokou inteligenci, rozvážnost, ovladatelnost a ochotu k práci. Plemeno českého sportovního ponyho je využíváno jako rodinný kůň pod sedlo, do záprahu, pro běžný jízdařenský provoz a především se hodí pro sport dětí a mládeže na všech výkonnostních úrovních (<http://www.cspony.estranky.cz/clanky/slechtitelsky-program.html>)

Výkonnostní žebříček 5 nejlepších sportovních pony ve všestrannosti za rok 2014

1. LIPTON SINAJ
2. KUBA 3
3. CHUANITA
4. PRETORIA EBONY
5. SISI 10

Roku 2014 bylo v žebříčku hodnoceno celkem 26 startujících dvojic (http://ponyeuweb.cz/storage/zb14/2014_vsestr.pdf).

Tab. č. 5- Světový žebříček nejlepších sportovních koní ve všestrannosti za rok 2014, dostupné z http://www.wbfs.org/files/September_Eventing_horse_Final.pdf

POŘADÍ	JMÉNO KONĚ	PLEMENO
1.	FISCHERROCANA FST	Německý sportovní kůň
2.	SO IS ET	Westfálský kůň
3.	SHAMWARI 4	Hannoverský kůň
4.	CLASSIC MOET	Bez původu
5.	OPGUN LOUVO	Francouzský jezdecký kůň
6.	VIRA	Holandský teplokrevník
7.	QALAO DES MERS	Francouzský jezdecký kůň
8.	HORSEWARE'S BARNY	Holštýnský kůň
9.	KILRONAN	Irský sportovní kůň
10.	TAURUS	Kůň teplokrevného typu

Žebříček plemenných knih podle WBFSH/FEI ve všestrannosti za rok 2014

1. Irský sportovní kůň
2. Selle Français
3. Holštýnský kůň
4. KWPN
5. Hannoverský kůň

Za rok 2014 se v soutěžích všestrannosti umístila na prvních pěti místech tato právě zmíněná plemena. Při pátrání v údajích za posledních pár let bychom zjistili, že se na špici vítězů objevuje irský sportovní kůň a to již třetí rok po sobě (na první pozici v letech 2012, 2013, 2014). To jen dokazuje kvalitu tohoto plemene v této disciplíně. Svoji kvalitu samozřejmě projevila i ostatní plemena umístěná v uvedené TOP 5.

Tab. č. 6- Žebříček nejlepších sportovních koní ve všestrannosti v ČR za rok 2014, dostupné z <http://www.cjf.cz/files/stranky/dokumenty/prehledy-o-sportovnich-konich/roценка2014.pdf>

POŘADÍ	JMÉNO KONĚ	PLEMENO
1.	DIRÁNO 1 ALNAKI	Český teplokrevník Anglický plnokrevník
3.	BOUNTY AMADEUS	Český teplokrevník
4.	DAVOS 1	Kůň teplokrevného typu
5.	DALLAS 1	Český teplokrevník
6.	KIM-C	Český teplokrevník
7.	DAMILA	Anglický plnokrevník
8.	INNOCENTA	Slovenský teplokrevník
9.	MR. MÍŠA- SL	Český teplokrevník
10.	FREY	Westfálský kůň

3.3.3 Významné české chovy

3.3.3.1 Hřebčín Albertovec

Tento český hřebčín hrál ve šlechtění koní také značnou roli. Byl založen roku 1818 Eduardem knížetem Lichnovským. Vznikl přestěhováním vojenského hřebčína Houstoň na Šumavě, který původně sloužil jako hříbárna, později jako hřebčín s cílem chovat ušlechtilé, výkonné jezdecké vojenské koně a plemenné hřebce pro zemský chov. Na konci roku 2005 vznikla společnost Hřebčín Albertovec s.r.o., která se zabývá chovem českého teplokrevníka s vysokým podílem trakénské krve a chovem anglického plnokrevníka (<http://www.equichannel.cz/hrebcin-albertovec-sro>).

3.3.3.2 Hřebčín Napajedla

Tento český hřebčín je proslulý chovem anglického plnokrevníka. Chov anglického plnokrevníka v Čechách má více než stoletou tradici. Založil ji Aristides Baltazzi (CHEHAIBIOVÁ, 2012). Byl to právě on, kdo roku 1886 založil hřebčín Napajedla, díky němuž chov vzniknul na podkladě klisen rakouského, německého a maďarského chovu (NAVRÁTIL, 2007). Úroveň chovu byla vysoká už od začátku za-

ložení hřebčína. K nejvýznamnějším plemeníkům z tohoto hřebčína patřil například Dara Monarch, Lincoln, Amyndas, House Rules, z pronajatých plemeníků vynikali ve šlechtění například Rainbows for Life, Security Risk nebo Mill Pond (GREGOR, HLAČÍK, 2010). Od roku 2008 je v majetku hřebčín i plemenný hřebec Egerton, který patří k nejlepším plemeníkům u nás. V současnosti obývají hřebčín čtyři plemeni- již zmíněný Egerton, dále Stormy Jail, Blue Coral a Pouvoir Absolu. Hřebčín Napajedla je jedním z našich nejúspěšnějších chovatelů. Produktem jsou koně, kteří vyhrávají jak u nás, tak i v zahraničí (Anglii, Německu, Švýcarsku, Francii atd.) (<http://www.napajedlastud.com>).

3.3.3.3 Zemský Hřebčinec Písek

První zmínky o umístění hřebců v Písku je z roku 1811, kdy byl ovšem hřebčinec umístěn ještě ve městě. Novodobější historie současně stojícího hřebčince začala až roku 1902. Celý areál je zahrnut do souboru kulturních památek. Úkolem hřebčince bylo a je zabezpečovat plemenné hřebce. Hřebci byli zajišťováni buď z domácího chovu, nebo dovozem (oldenburští, hannoverští, anglonormanští, chladnokrevní atd.) (<http://www.zemskyhrebceinsepisek.cz/historie-hrebceince>). V současnosti se věnuje šlechtění teplokrevných (český, slovenský teplokrevník, kůň Kinský) i chladnokrevných plemen (českomoravský belgický kůň, norik atd.) V roce 2013 byli nejvíce používáni k plemenitbě plemeni českého teplokrevníka a českomoravského belgického koně (http://eagri.cz/public/web/file/322874/Zemsky_hrebceinsepisek.pdf)

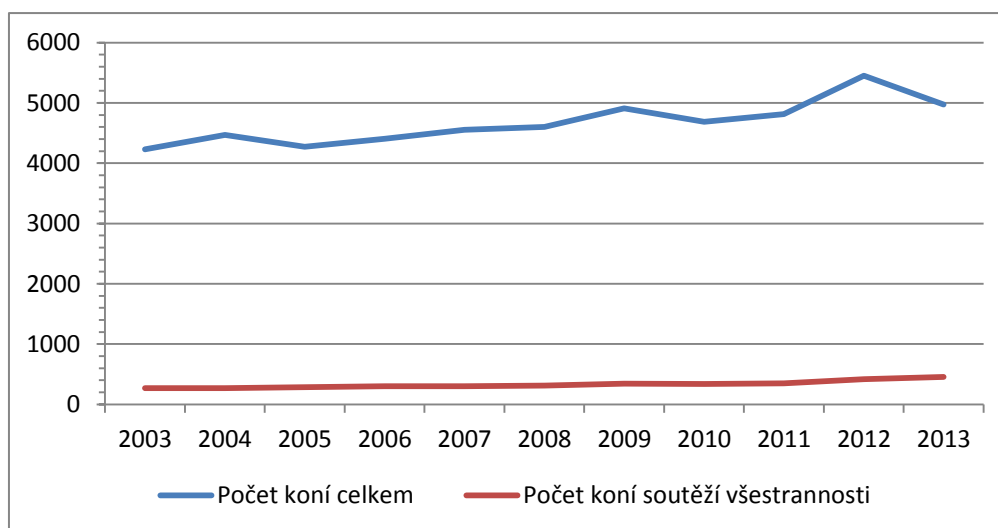
3.3.3.4 Zemský hřebčinec Tlumačov

Státní podnik Zemský hřebčinec Tlumačov byl založen roku 1925. Svou polohou je snadno dostupný, nejlépe však chovatelům z Moravy a Slezska. Důležitým úkolem tohoto hřebčince je zajištění plemenných hřebců pro reprodukci, dále také zajištění plemenitby a to jak přirozenou plemenitbou, tak inseminací. Je garantem kvality chovu koní v České republice. Také se podílí na ochraně genetických zdrojů. Zemský hřebčinec Tlumačov vlastní plemeny plemen český teplokrevník, holštýnský kůň, českomoravský belgický kůň, norik, slezský norik, shagya arab, starokladrubský kůň, anglický plnokrevník, hafling, hucul, pony a americký klusák. Spolu se Zemským hřebčincem Písek má rozhodující roli v nabídce služeb pro české chovatele koní. (ČERNOCKÝ, PROCHÁZKA, 2012).

4 SOUČASNÁ ANALÝZA STAVU KONÍ V ČR

Tab. č. 7- *Analýza početních stavů sportovních koní a soutěží všestrannosti za posledních deset let v ČR (2003-2013)*

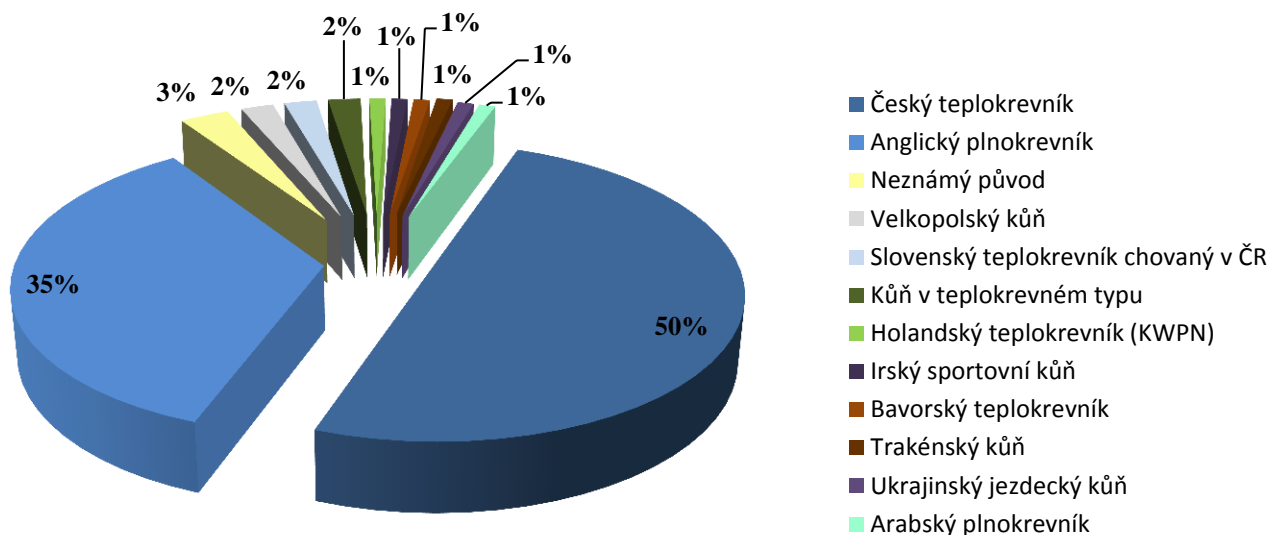
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sportovní koně celkem	4232	4469	4274	4406	4551	4601	4910	4685	4814	5448	4973
Sportovní koně v soutěžích všestrannosti	271	270	286	299	301	312	341	336	347	416	547
% podíl	6,4	6,04	6,69	6,79	6,61	6,78	6,95	7,17	7,21	7,64	11,00
Soutěže všestrannosti	83	97	92	94	95	95	112	149	171	208	199

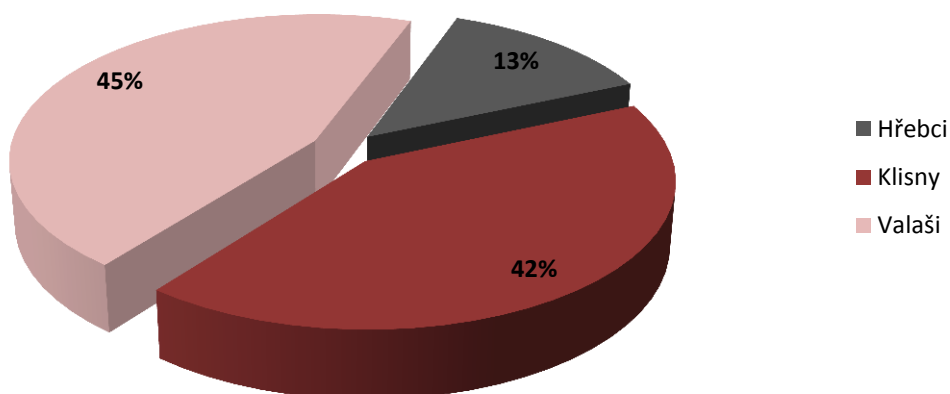
Graf č. 1- *Porovnání vývoje počtu sportovních všestranných koní s celkovým počtem koní v ČR (2003-2013)*

Z uvedených dat můžeme vidět, že vývoj počtu sportovních koní využívaných ve všestrannosti na území ČR v letech 2003- 2013 přímo koresponduje s vývojem celkového počtu sportovních koní v České republice. Vývojová tendence počtu sportovních koní, startujících v soutěžích všestrannosti, je rostoucí. Počet sportovních koní využívaných ve všestrannosti za posledních deset let vzrostl o 102 %. Vývoj počtu soutěží všestrannosti má také rostoucí tendenci. Z původních 83 soutěží všestrannosti, v roce 2003

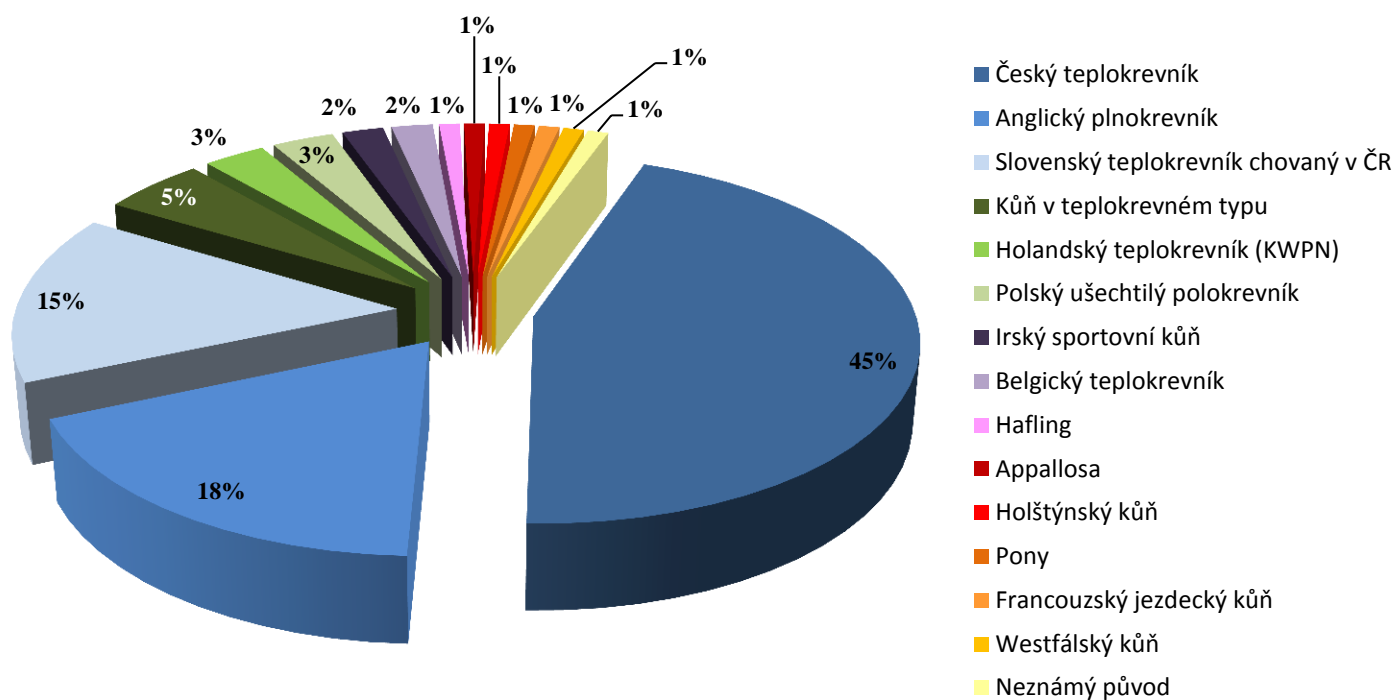
stoupl počet na 199 soutěží, pořádaných ve všestrannosti za rok 2013. Tento vývoj svědčí o rostoucí oblibě a důležitosti těchto soutěží.

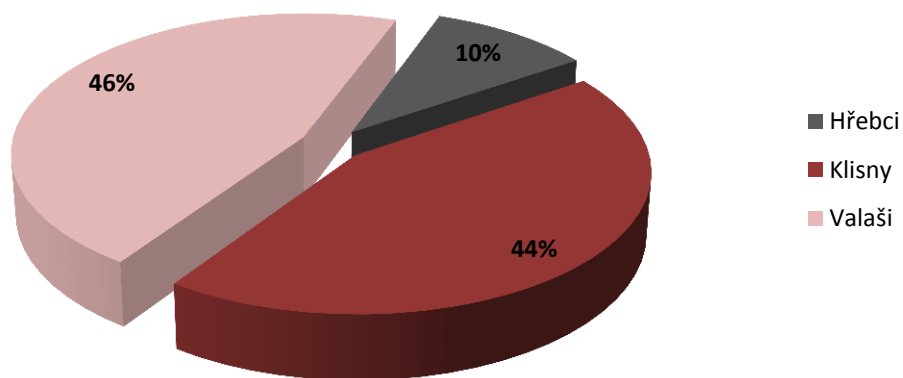
Graf č. 2- Plemenné zastoupení stovky nejlepších koní startujících v soutěžích všestrannosti v roce 2003

Graf č. 3- Zastoupení pohlaví stovky nejlepších koní, startujících v soutěžích všestrannosti v roce 2003

Graf č. 4- Plemenné zastoupení stovky nejlepších koní startujících v soutěžích všestrannosti v roce 2013

Graf č. 5- Zastoupení pohlaví stovky nejlepších koní, startujících v soutěžích všestrannosti v roce 2013

Uvedené grafy jsou zpracovány ze statistických údajů o sportovních koních ČJF. Plemenné zastoupení je vyjádřeno ze 100 nejlepších koní v žebříčku všestrannosti za daný rok a poměr tohoto zastoupení je srovnatelný s poměrem pohlaví koní v ostatních jezdeckých disciplínách. Jsou počítány pouze koně, kteří v dané disciplíně startovali minimálně třikrát. Jak si můžeme povšimnout z grafů plemenných zastoupení sportovních koní v disciplínách všestrannosti z roku 2003 a z roku 2013, jde vidět, jak se plemenné zastoupení za uvedených deset let pozměnilo. V obou letech jasně dominuje v oblíbenosti plemeno český teplokrevník. Není se čemu divit, jelikož jak bylo zmiňováno v práci výše, každá země využívá nejvíce svoje plemena. Co je ovšem velkou změnou srovnávaných let, je pokles využitosti anglického plnokrevníka v roce 2013. Je to dáno tím, že v roce 2003 ještě nebyla využívána taková bohatá škála zahraničních plemen. To potvrzují i údaje z grafu. Po deseti letech srovnání vidíme, že plemenné zastoupení používaných koní je v roce 2013 o dost bohatší. K všestrannosti se začínají používat zahraniční plemena. Ale je důležité podotknout, že velká část z těchto zahraničních koní je ovlivněná právě ustupujícím anglickým plnokrevníkem. V zahraničí je typickým případem irský sportovní kůň nebo francouzský jezdecký kůň. Také můžeme vidět růst počtu slovenského teplokrevníka chovaného v ČR a koní teplokrevního typu.

5 ZÁVĚR

Od počátku lidské existence do současnosti došlo k obrovskému celosvětovému vývoji. Svět se neustále mění, ale nemění člověka. To člověk neustále mění svět, pořád se vyvíjí a ovlivňuje vše kolem sebe. Tak to bylo i u tvora, kterého člověk pojmenoval kůň. Nejprve ho lovil jako potravu, později domestikoval a začal využívat ke svému prospěchu. Jak plynul čas, z koně se po boku člověka stával ze „stroje“ tvor, z dělníka atlet a z povinnosti záliba.

V současné době si spousta lidí nedovede představit život bez koní. Někteří mají koně jako společníky, jiní na práci, ale nejvíce se rozmáhá sportovní využití. Počet koní v České republice den ode dne stoupá. Za posledních 10 let se počty chovaných koní u nás více než zdvojnásobily. Tím, že je čím dál tím větší zájem o sportovní jezdectví, roste i počet sportovních koní startujících v jednotlivých disciplínách. Za posledních pár let stoupá obliba u jezdců u jedné konkrétní disciplíny- všestrannosti. Soutěže všestrannosti jezdí rok od roku více jezdců na všech úrovních. Data ze statistických údajů to jenom potvrzují.

Pro lepší představu. V roce 1995 startovalo 2134 sportovních koní, v roce 2014 jich startovalo 5168. Z těchto počtů v roce 1995 startovalo 183 military koní a v roce 2014 jich bylo již 534. Početní stav jezdců, v naší zemi, za rok 2014 se ustálil na počtu 294. Dalším důkazem tohoto závěru je, že za posledních deset let stoupl počet sportovních koní, startujících v soutěžích všestrannosti o 102 %.

Díky rostoucímu počtu jezdců a koní v soutěžích, jsou kladeny stále větší požadavky na koně samotné, a také se zvyšuje náročnost soutěží a přibývá jezdecké konkurence. Za dobrým výsledkem stojí řádný trénink a jistou roli zde hraje také výběr koně. Vlastnosti jednotlivých plemen koní se neustále vyvíjí a tak se nedá říct, že je pro tuto soutěž vhodné jedno plemeno a tak to bude i za deset let. Chovatelé se snaží šlechtěním získat jedince s co nejlepšími kvalitami. Zatím co v předchozích letech dominovali v soutěžích všestrannosti „krevnatí“ koně (anglický plnokrevník a koně s jeho vysokým podílem v krvi), se v dnešní moderní době, která poskytuje mnohem více možností, rozšiřují především zahraniční plemena. Za pět plemen, která si v posledních letech nejlépe vedla v soutěžích všestrannosti, považujeme irského sportovního koně, francouzského jezdeckého koně, holandského teplokrevníka, holštýnského a hannoverského koně. V České

republice se k této disciplíně používá nejčastěji český teplokrevník, anglický plnokrevník, slovenský teplokrevník chovaný v ČR a holandský teplokrevník.

Závěrem je nutno dodat, že atraktivita a kouzlo této disciplíny nesou velký podíl na jejich rostoucí oblíbenosti a rozšíření po celém světě. Díky tomu přibývá více jezdců a to znamená větší konkurenceschopnost, vyšší kvalitu soutěží, více zkušených jezdců, kteří mohou učit další nováčky nebo mladé koně. Dále pak šlechtění koní na vyšší výkonnost, protože kvalitní koně s sebou nesou i lepší zisky. A to všechno dohromady napomáhá vývoji této nepopsatelné, neuvěřitelně náročné a přesto tak krásné jezdecké disciplíny jakou je právě všestrannost.

6 SEZNAM LITERATURY

1. ČERNOCKÝ A., PROCHÁZKA L., 2012: *Zemský hřebčinec Tlumačov: Provincial Stud Farm Tlumačov = Landgestüt Tlumačov*. 1. vyd. Opava: Dalibor Gregor, 138 s. ISBN 978-80-904692-9-7.
2. DOBEŠ J., 1997: *Jezdectví a dostihový sport*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 338 s.
3. DOBEŠ J., 1938: *Skokové a terénní ježdění*. Pardubice: B. Turek, 1938
4. DRAPEROVÁ J., 1997: *Kůň a péče o něj: velká obrazová encyklopedie: průvodce péčí o koně a poníky*. Čes. vyd. 1. Překlad Magdalena Pechová. Ilustrace Jan Hošek. Praha: Svojtka a Vašut, 256 s. Krystal. ISBN 80-718-0277-8.
5. DUŠEK J. et al., 1999: *Chov koní*. Praha: Nakladatelství Brázda, s. r. o, 370 s. ISBN 80-209-0282-1
6. EDWARDS E. H., 1998: *Obrazová encyklopedie koní*. Praha: Agentura CESTY, 400 s. ISBN 80-7181-060-6
7. ETHERINGTON-SMITH M., 2003: *Cross-country course design and construction: the essential guide for course designers, builders and competitors*. London: J.A. Allen., ISBN 08-513-1844-4.
8. GREGOR D., HLAČÍK Z., 2010: *Anglická plnokrevník*. 1. vyd. Opava: Foto Gregor, 160 s. ISBN 978-80-904692-0-4
9. GRODL J., 2009: *Všestrannost. Jezdectví, Říjen*.
10. HANUŠOVÁ K., 2011: *Holštýnský kůň: Z podmáčených marší až na olympiádu. Jezdectví., březen*.
11. HERMSEN J., 1998: *Encyklopedie koní*. Čestlice: Rebo Productions, 312 s. ISBN 80-85815-86-9
12. CHEHAIBIOVÁ I., 2012: *Anglický plnokrevník: Ladná a harmonická perla dostihových oválů. Jezdectví., leden*.
13. JISKROVÁ I., 2011: *Český teplokrevník: Nejpočetnější, ale málo vyrovnané plemeno. Jezdectví, červen*.
14. KAPITZKE G., 2008: *Kůň od A do Z: plemena, chov, chování, jezdectví, spřežení*. Vyd. v češtině 1. Praha: Nakladatelství Brázda, 411 s. , ISBN 978-80-209-0363-1

15. KHOLOVÁ H., 2000: *Koně*. Vyd. 3. Ilustrace Jan Hošek. Praha: Aventinum, 224 s. Krystal. ISBN 80-715-1137-4
16. KOVÁČOVÁ D., 2012: Oldenburský kůň: Cesta za sportovním úspěchem. *Jezdectví*., duben.
17. MCBANE S., DOUGLAS-COOPER H., 1997: *Svět koní*. České vyd. 1. Praha: Svojtka a Vašut, 160 s. ISBN 80-718-0240-9
18. MISAŘ D., JISKROVÁ I., 2001: *Chov a šlechtění koní*. 1. vyd. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 170 s. ISBN 978-80-7157-510-8
19. MISAŘ D., 2011: *Vývoj chovu koní v Čechách, na Moravě a na Slovensku*. Vyd. 1. Praha: Brázda, 295 s., [56] s. obr. příl. ISBN 978-80-209-0383-9
20. MOTYGINOVÁ Z., 2011: Všestrannost prověří jezdce ve všech směrech. *Jezdectví*, BŘEZEN.
21. NAVRÁTIL J., 2007: *Základy chovu koní*. 3., přeprac. vyd. Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací Praha, 79 s. ISBN 978-80-7271-186-4
22. PEPLOWOVÁ E., 1999: *Encyklopedie koní*. Praha: Jan Vašut, 192 s. ISBN 80-723-6068-X.
23. SLYOVÁ D., 2002: *Jezdectví: obrazový průvodce*. 1. české vyd. Praha: Svojtka, 160 s. ISBN 80-723-7505-9.
24. STAROSTOVÁ L., KREJČÍ M., 2011: Anglický plnokrevník v českém sportu: Ustupující tendence. *Jezdectví*., prosinec.

Internetové zdroje:

1. BURDOVÁ M., 2012. CESTA KONÍ ZA PĚTI KRUHY I. [online]. [cit. 2015-02-03]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/cesta-koni-za-peti-kruhy-i>
2. EQUICHANNEL, 2004. STAVBA TRATÍ VŠESTRANNOSTI. [online]. 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/stavba-trati-vsestrannosti>
3. CERHOVÁ M., 2015. ŽEBŘÍČKY PLEMENÍKŮ 2014- KDO VLÁDNE SVĚTOVÉMU CHOVU KONÍ?. [online]. 2015 [cit. 2015-04-12]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/zebricky-plemeniku-2014>
4. BURDOVÁ M., 2012. SKOKY JEDNOTLIVCŮ „PO ŠVÝCARSKU“. [online]. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/skoky-jednotlivcu>

5. BURDOVÁ M., 2012. FRANTIŠEK VENTURA A TI DRUZÍ. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné na <http://www.equichannel.cz/frantisek-ventura-a-ti-druzi>
6. PETRMANNOVÁ M. 2012. JAK SE JEZDÍ VŠESTRANNOST. [online]. [cit. 2015-04-12]. Dostupné na <http://www.equichannel.cz/jak-se-jezdi-vsestrannost>
7. Plemeníci pro plnokrevný chov. Databáze online. [cit. 2015-04-12]. Dostupné na: <http://www.napajedlastud.com>
8. Plemenná kniha francouzského jezdeckého koně. Databáze online. [cit. 2015-03-13]. Dostupné na: <http://en.sellefrancais.fr/the-selle-francais-breed-82-rubrique.html>
9. Český sportovní pony, šlechtitelský program. Databáze online. [cit. 2015-03-12]. Dostupné na: (<http://www.cspony.estranky.cz/clanky/slechtitelsky-program.html>)
10. Jezdectví: výsledky českých sportovců. Databáze online. [cit. 2015-03-25]. Dostupné na: <http://www.olympic.cz/sport/vsechny-vysledky/15>
11. Jezdectví, všestrannost- vybavení a historie. Databáze online. [cit. 2015-04-15]. Dostupné na:[http://www.olympic.org/equestrian-eventing-equipment-and-history? tab=history](http://www.olympic.org/equestrian-eventing-equipment-and-history?tab=history)
12. Zlatá podkova. Databáze online. [cit. 2015-03-26]. Dostupné na: <http://www.zlatapodkova.cz/zlata-podkova>
13. Czech Equestrian Team, koně. Databáze online. [cit. 2015-04-18]. Dostupné na: <http://www.c-e-t.cz/cs/site/horses>
14. Historie moravského teplokrevníka. Databáze online. [cit. 2015-04-15]. Dostupné na: <http://www.moravskyteplokrevnik.cz/historie-moravskeho-teplokrevnika/>
15. Koně pro všestrannost a hony. Databáze online. [cit. 2015-03-28]. Dostupné na: <http://www.kwpn.org/kwpn/breeding/eventing-horses-jumpers/>
16. Všestrannost, výsledky. Databáze online. [cit. 2015-04-20]. Dostupné na: <http://www.vsestrannost.cz/>
17. Historie všestrannosti. Databáze online. [cit. 2015-04-18]. Dostupné na: <http://www.vsestrannost.cz/historie/vsestrannost-historie.pdf>

18. Hřebčinec Písek, historie. Databáze online. [cit. 2015-04-15].
Dostupné na: <http://www.zemskyhrebceincapek.cz/historie-hrebceince>
19. Zemský hřebčinec Písek, vyhodnocení činnosti. Databáze online. [cit. 2015-03-26]. Dostupné na: http://eagri.cz/public/web/file/322874/Zemsky_hrebceincapek_Pisek.pdf
20. Hřebčín Albertovec s.r.o.. *Equichannel* [online]. 2007. Databáze online. [cit. 2015-04-16]. Dostupné na: <http://www.equichannel.cz/hrebcein-albertovec-sro>
21. Žebříček pořadí pony jezdců za rok 2014. Databáze online. [cit. 2015-04-20].
Dostupné na: http://ponyeuweb.cz/storage/zb14/2014_vsestr.pdf
22. Svaz chovatelů českého trakéna. Databáze online. [cit. 2015-04-18].
Dostupné na: <http://www.ceskytraken.cz/node/5>
23. Chov koní, všestrannost. Databáze online. [cit. 2015-04-12].
Dostupné na: http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=747
24. Chovný cíl hannoverského koně. Databáze online. [cit. 2015-03-25].
Dostupné na: <http://en.hannoveraner.com/home/breeding/breeding-program/-aim/>
25. Historie všestrannosti. Databáze online. [cit. 2015-04-22].
Dostupné na: <http://www.discovereventing.com/?q=node/67>
26. Historie všestrannosti. Databáze online. [cit. 2015-04-24].
Dostupné na: <http://www.vsestrannost.cz/historie/vsestrannost-historie.pdf>
27. Jaroslav Hatla, o mně. Databáze online. [cit. 2015-04-26].
Dostupné na: <http://www.hatlaeventing.com/about-me.html>
28. FEI databáze, kalendář. Databáze online. [cit. 2015-04-23].
Dostupné na: <https://data.fei.org/Calendar/Search.aspx>
29. O všestrannosti. Databáze online. [cit. 2015-03-28].
Dostupné na: <http://www.fei.org/fei/disc/eventing/about>
30. Britská všestrannost, disciplína drezury, parkuru a krosu. Databáze online. [cit. 2015-03-29]. Dostupné na: <http://www.britisheventing.com/asp-net/page.aspx?section=20&itemTitle=The+Disciplines+of+Dressage%2c+Showjumping+%26+Cross+Country>
31. Pravidla všestrannosti 2015. Databáze online. [cit. 2015-03-27].

- Dostupné na: http://www.vsestrannost.cz/pravidla/pravidla_2015.pdf
32. Přehled o sportovních koních 2014. Databáze online. [cit. 2015-03-30].
Dostupné na: http://www.cjf.cz/files/stranky/dokumenty/prehledy-o-sportovnich-konich/rocenka_2014.pdf
33. WBFSH. Databáze online. [cit. 2015-03-28].
Dostupné na: http://www.wbfs.org/files/September_Eventing_horse_Final.pdf
34. Moravský teplokrevník, šlechtitelský program. Databáze online. [cit. 2015-03-29].
Dostupné na: <http://www.moravskyteplokrevnik.cz/slechtitelcky-program-mt/>
35. Chov koní, slovenský teplokrevník chovaný v ČR. Databáze online. [cit. 2015-03-30].
Dostupné na: http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=938
36. Řád plemenné knihy plemene slovenský teplokrevník chovaný v ČR. Databáze online. [cit. 2015-04-12].
Dostupné na: <http://www.studbookcs.cz/doc/rad2.pdf>
25. Řád plemenné knihy, Česká plemenná kniha anglického plnokrevníka, Databáze online. [cit. 2015-04-12].
Dostupné na: http://www.dostihyjc.cz/download/RAD_PK_net.pdf
26. Chov koní, Anglický plnokrevník. Databáze online. [cit. 2015-3-25].
Dostupné na: http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=898
27. Jockey club, chov koní, Databáze online. [cit. 2015-3-24].
Dostupné na: <http://www.dostihy.cz/cz/chov-koni.html>
28. Šlechtitelský program ČT, Databáze online. [cit. 2015-1-24].
Dostupné na: <http://www.schct.cz/cz/svaz/slechtitelstky-rad.html>
29. Asociace svazu chovatelů koní v ČR, Databáze online. [cit. 2015-1-24].
Dostupné na: http://www.aschk.cz/hafling/pk/index_hf.php?plem=hf
30. Irští sportovní koně, Plemenná kniha irského sportovního koně. Databáze online. [cit. 2015-04-03].
31. Dostupné na: (<http://www.horsesportireland.ie/breeding/irish-sport-horse-studbook/>)

7 SEZNAM OBRÁZKŮ:

- **Obr. č. 1-** *Plemeník anglického plnokrevníka Egerton (GER)*, fotoarchiv: Eva Sobotková
- **Obr. č. 2-** *plemenný hřebec ČT- Galarando ZH*, dostupné z: <http://www.zemskyhrebceincapek.cz/plemenni-hrebci?categoryId=2816&id=22532&action=itemDetail&oid=4095678&nid=13471>
- **Obr. č. 3-** *Plemenný hřebec holandského teplokrevníka (KWPN) Go-On- T. S.*, dostupné z : (<http://www.zemskyhrebceincapek.cz/plemenni-hrebci?categoryId=2816&id=26888&action=itemDetail>)
- **Obr. č. 4-** *Slovenský teplokrevník chovaný v ČR- plemenný hřebec Costly Friend*, zdroj: (<http://www.studbookcs.cz/plemenici14/1984%20COSTLY%20FRIEND.htm>)
- **Obr. č. 5 a 6-** Veterinární prohlídka, fotoarchiv Veroniky Fikesové
- **Obr. č. 7-** Závodiště Pardubice, fotoarchiv Veroniky Fikesové
- **Obr. č. 8-** Drezurní zkouška, fotoarchiv Veroniky Fikesové
- **Obr. č. 9-** Parkurová zkouška, fotoarchiv Veroniky Fikesové
- **Obr. č. 10-** Terenní zkouška-živý plot, fotoarchiv Veroniky Fikesové
- **Obr. č. 11-** Terenní zkouška-trojbradlí, fotoarchiv Veroniky Fikesové
- **Obr. č. 12-** Terenní zkouška- Proutěnka, fotoarchiv Veroniky Fikesové
- **Obr. č. 13-** Terenní zkouška, Humpolec, fotoarchiv Veroniky Fikesové
- **Obr. č. 14-** Terenní překážka- příkop, http://www.burghley-horse.co.uk/3DayEvent/Gallery_09.html
- **Obr. č. 15-** Terenní překážka „špice“, http://www.times-herald.com/local/20120811EventingChamp_ChattHills_Wpic-MOS
- **Obr. č. 16-** Terenní překážka- kláda, (<http://fc05.deviantart.net/fs70/f/2012/120/0/d/0dead4db4d79a4f38cb6ad1e12ece073-d4y1k35.jpg>)
- **Obr. č. 17-** Atraktivní,moderní vzhled překážky, (<http://luda-stock.deviantart.com/art/3DE-Cross-Country-Water-Obstacle-Series-V-16-467253357>)
- **Obr. č. 15-** Vodní překážka „Želva“ (https://picsofyou.files.wordpress.com/2011/04/cambalda_img_0374_copy.jpg)

8 SEZNAM GRAFŮ:

- **Graf č. 1-** *Porovnání vývoje počtu sportovních všestranných koní s celkovým počtem koní v ČR (2003-2013)*
- **Graf č. 2-** *Plemenné zastoupení stovky nejlepších koní startujících v soutěžích všestrannosti v roce 2003*
- **Graf č. 3-** *Zastoupení pohlaví stovky nejlepších koní, startujících v soutěžích všestrannosti v roce 2003*
- **Graf č. 4-** *Plemenné zastoupení stovky nejlepších koní startujících v soutěžích všestrannosti v roce 2013*
- **Graf č. 5-** *Zastoupení pohlaví stovky nejlepších koní, startujících v soutěžích všestrannosti v roce 2013*

9 SEZNAM TABULEK

- **Tab. č. 1-** *Žebříčky českých jezdců, soutěžících ve všestrannosti za rok 2014,* dostupné z (<http://www.vsestrannost.cz/vysledky/2014/zebricky/seniori.>) a z (https://data.fei.org/Ranking/Search.aspx?rankingCode=C_WR)
- **Tab. č. 2-** *Úrovně obtížnosti soutěží všestrannosti (ČJF, 2015)*
- **Tab. č. 3-** *Bodování chyb na překážkách a za překročení času v terénní zkoušce (ČJF, 2015)*
- **Tab. č. 4-** *Bodování chyb na překážkách ve skokové zkoušce (ČJF, 2015)*
- **Tab. č. 5-** *Světový žebříček nejlepších sportovních koní ve všestrannosti za rok 2014,* dostupné z http://www.wbfish.org/files/September_Eventing_horse_Final.pdf
- **Tab. č. 6-** *Žebříček nejlepších sportovních koní ve všestrannosti v ČR za rok 2014,* dostupné z http://www.cjf.cz/files/stranky/dokumenty/prehledy-o-sportovnich-konich/rocenka_2014.pdf
- **Tab. č. 7-** *Analýza početních stavů sportovních koní a soutěží všestrannosti za posledních deset let v ČR (2003-2013)*

10 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

KWPN-	(Koninklijk Warmbloed Paard Nederland)- holandský teplokrevník
FEI-	Mezinárodní jezdecká federace
ČJF-	Česká jezdecká federace
ČT-	český teplokrevník
A1/1-	anglický plnokrevník
WBFSH-	(World Breeding Federation for Sport Horses)- světová federace pro chov sportovních koní
SF-	(Selle Français)- francouzský jezdecký kůň
ISH-	(Irish sport horse)- irský sportovní kůň
CCN-	národní závody všestrannosti
CNC-	krátký formát národních závodů všestrannosti

11 PŘÍLOHY

Obr. č. 5- Veterinární prohlídka, fotoarchiv Veroniky Fikesové

Obr. č. 6- Veterinární prohlídka, fotoarchiv Veroniky Fikesové

Obr. č. 7- Závodiště Pardubice, fotoarchiv Veroniky Fikesové

Obr. č. 8- Drezurní zkouška, fotoarchiv Veroniky Fikesové

Obr. č. 9- Parkurová zkouška, fotoarchiv Veroniky Fikesové

Obr. č. 10- Terenní zkouška-živý plot, fotoarchiv Veroniky Fikesové

Obr. č. 11- Terenní zkouška-trojbradlí, fotoarchiv Veroniky Fikesové

Obr. č. 12- Terenní zkouška- Proutěnka, fotoarchiv Veroniky Fikesové

Obr. č. 13- Terénní zkouška, Humpolec, fotoarchiv Veroniky Fikesové

Obr. č. 14- Terénní překážka- příkop, http://www.burghley-horse.co.uk/3DayEvent/Gallery_09.html

Obr. č. 15- Terénní překážka „špice“, http://www.times-herald.com/local/20120811EventingChamp_ChattHills_Wpic-MOS

Obr. č. 16- Terenní překážka- kláda, (<http://fc05.deviantart.net/fs70/f/2012/120/0/d/0dead4db4d79a4f38cb6ad1e12ece073-d4y1k35.jpg>)

Obr. č. 17- Atraktivní, moderní vzhled překážky, (<http://luda-stock.deviantart.com/art/3DE-Cross-Country-Water-Obstacle-Series-V-16-467253357>)

Obr. č. 15- Vodní překážka „Želva“ (https://picsofyou.files.wordpress.com/2011/04/cambalda_img_0374_copy.jpg)